Tidskrift för
Schack
Nr 1
Januari—Februari 1957 · Årg. 63

Stockholms Schacksällskap har fyllt 90 år.
Här överlämnar Sällskapets ordförande advokat Rolf Dillén (till höger) konungens pokal till segraren i jubileumsturneringen Kristian Sköld.

TIDSKRIFT FÖR SCHACK 1957

Redaktör och ansvarig utgivare: Erik Lundin
Redaktion och expedition: Drottninggatan 29 C, Stockholm
Telefon 11 51 95. Postgiro 39 73
Annonsavdelning: Telefon 31 67 22 (kl. 9—12)
Prenumerationspris: helår kr. 12: —

Innehållsförteckning:

	Sid.		Sid.
Tredje VM-matchen i Moskva..	1	Julpristävlingen avgjord	13
Stockholms Schacksällskap 90 år	2	Spelöppningsöversikt	14
Wasa Schackklubb 40 år	3	Partier	19
Veteranerna vann i Wasa	4	Problem	30
Två nya landslagsspelare	5	Frithiof Lindgren 60 år	35
Turneringen i Hastings	6	Studier	36
Turneringen i Viborg	8	Har pattstudier någon framtid?	39
Ståhlberg två	9	Gösta Dahlin 50 år	40
Svensk seger i Trondheim	9	Om slutspel och studier	41
Finlandsbrev	10	Göteborgskrönika	44
Schackflickor i Skåne	11	Harald Malmgren död	46
Schack är skojigt	12	Ny schackmotion	48

DR J. HANNAK

Emanuel Lasker

BIOGRAPHIE EINES SCHACHWELTMEISTERS
Mit einem Geleitwort von Prof. Albert Einstein
(Tyska språket)

Pris inb. (316 sid.) kr. 14: —
Kan rekvireras från TIDSKRIFT FÖR SCHACK

Tidskrift för Schack

Nr 1

Januari—Februari 1957 . Årg. 63

Tredje VM-matchen i Moskva

Två svenskar i zonturneringar

Den 5 mars börjar i Moskva matchen om världsmästerskapet. Så nu är det inte många dagar kvar innan Gideon Ståhlberg sätter i gång hjärnmaskineriet borta i den stora Tjajkovskijhallen. Mellan 2.000—3.000 åskådare kommer varje spelkväll att följa den svenske stormästarens minsta rörelser. Aldrig förr har den gode Gideon varit så nära världsmästerskapet. Han är nämligen överdomare under hela matchen. Övriga medverkande är som bekant Botvinnik och Smyslov.

Hur matchen avlöper är mycket lätt att förutsäga. Man endast baserar sina kalkyler på de uttalanden som de båda spelarna gjorde efter deras oavgjorda match 1954: Botvinnik: — Slutresultatet 12—12 är hedrande för oss båda. I fortsättningen har jag för avsikt att söka förkovra mig ytterligare både teoretiskt och praktiskt" . . . .

Smyslov: — För mig var detta den första verkliga långmatchen, och bristen på erfarenhet kanske förklarar min dåliga start!

Botvinnik har nu förkovrat sig ytterligare, och Smyslov har erfarenheten. Med ledning av detta inbjuder vi våra läsare att tippa matchresultatet. Det skall vara insänt till TfS senast den 5 mars 1957. Det bästa tipset belönas med en fin schackklocka!

☆

I världsschackförbundets nio zonturneringar under våren och sommaren deltar 165 spelare. Sverige är repesernterat på två fronter. Den första zonens turnering spelas i Dublin 11—26 maj. Här deltar Sverigemästaren Åke Stenborg, Västerås, och har 17 motståndare. I andra zonens turnering i Amsterdam ställer Ståhlberg upp. Den 18 spelarna i denna zon kommer från de fem nordiska länderna, Västtyskland, Östtyskland och Österrike Tidpunkten är ännu inte fastställd, det blir troligen under sensommaren.

Sveriges schackförbunds styrelse har antagit inbjudan till finsk-svensk landskamp i Helsingfors i början av maj.

Student-VM med lagturnering äger rum i Reykjavik 11—26 juli. Det är redan bestämt att Sverige blir representerat. Men de svenska studenter, som reser med båt till Island den 6 juli, kan (dessvärre) inte delta i SM i Stockholm, vilket avslutas den 8 juli.

☆

Vid pressläggningen av detta (försenade) häfte är det 24:e Sovjetmästerskapet i det närmaste slutfört. Det brukar ju alltid räknas till ett av de större schackevenemangen. I årets tävling med 22 spelare deltar sex stormästare: Boleslavskij, Bronstein, Keres,

(Forts. å sid. 18).

Stockholms Schacksällskaps 90-årsjubileum

Stockholms Schacksällskap firade den 29 december sitt 90-årsjubileum med ett 80-tal närvarande vid en minnesvärd högtidsfest. Sällskapets ordförande advokat Rolf Dillén utbragte efter sitt hälsningstal en skål för Konungen. Ett hälsningstelegram avsändes till Konungen, som under kvällens lopp svarade med ett lyckönskningstelegram till Sällskapet. I sitt högtidstal framhöll hr Dillén bl. a. att Stockholms Schacksällskap är den första schacksammanslutning som infört organiserade schacktävlingar i landet.

Advokat Folke Rogard framförde världsschackförbundets, Sveriges schackförbunds och Stockholms schackförbunds lyckönskningar och poängterade att det jubilerande sällskapet är ett av de äldsta i världen — det finns bara ett par eller tre äldre. Han överlämnade en unik avhandling från 1813 om schackspelets uppkomst och från Sholmsholms schackförbund dess diplom med adress. Helsingfors Schackklubb, som själv nyligen fyllde 70 år och med vilken Stockholms Schacksällskap uppehåller årliga goda förbindelser, representerades av diplomingeniör Helge Hindström och direktör B. Lönnblad. Som gåva hade dessa med sig en silverpokal som skall gå som 10-årigt vandringspris inom Sällskapet.

Gustaf Collijn är Sällskapets äldste till medlemsåren eller alltsedan 1897. Han erinrade under middagen om sitt och brodern Ludvigs samarbete under de första åren, om sin vänskap med ett flertal utländska schackstorheter, dr Tarrasch inte minst.

Till Sällskapets hedersledamöter kallades Gustaf Dahl, Västerås, medlem i 51 år, Gunnar Hult, Stockholm, 40 medlemsår, och Erik Lundin, Stockholm.

Erik Lundin nämnde i ett anförande bl. a. det för Stockholms Schacksällskap utmärkande att flertalet av dess starkaste medlemmar har annan moderförening. Detta kan inom respektive klubbar framkalla ett slags konkurrensförhållande ifråga om Sällskapets och klubbarnas egna tävlingar. Som ett exempel nämnde talaren att hans egen klubb, Wasa, har jämna årtal och årstid sammanfallande med Sällskapet. L. hade under hösten deltagit i sin klubbs jubileumsturnering och även i klubbens jul- och nyårsturnering och hade därför måst avstå från att kämpa om kungapokalen inom Sällskapet. Om tio år kan en ny intressekollision tänkas uppstå, då Wasa fyller 50 och Sällskapet 100 år! Bäst att i god tid börja underhandlingar i samförståndets tecken menade hr L.

Förre ordf. dr Bengt Boye talade till kvinnan, den starka damen som inte syns på och vid brädet men ändå betyder så mycket för schackspelaren; han hade även anledning att harangera vid festen närvarande damer och då främst 90-åriga fru Märta Holm, Siri Kinnman och Ingeborg Helmertz. Harald Gyller hade ett par träffsäkra inlägg, särskilt som bevakare av det kulturhistoriska inom Sällskapet. Herman Ljunggren — tidigare en av Sällskapets och Sveriges starkaste spelare — tackade för att jubileumsarrangemangen gått så väl i lås, en adress till styrelsen. Under middagen spelade konsertmästare Ivar Eriksson och kapellmästare Carl Nilheim — båda medlemmar av Sällskapet — samt dr Boye, skicklig pianist. Efter middagen följde prisutdelning, varvid Kristian Sköld med tillkämpat lugn glatt leende mottog kungapokalen. Se omslagsbilden! Redaktör Bengt Ahlbom rusade i ett obevakat ögonblick upp och sjöng en av honom författad kantat — ett starkt inslag! Bland de många närvarande veteranerna — utom redan nämnda — sågs Karl Ekebom, Ernst Jacobson och Viktor Dahlberg, en treklöver från otaliga drabbningar inom Sällskapet. Även Gideon Ståhlberg, mångårig medlem, men tråkigt nog sällan synlig under spelkvällarna, hade hedrat festen med sin närvaro.

När klockan närmade sig halv ett på natten bröt fru Märta Holm upp, efter att ha klått en kvartsseklet yngre civilingenjör i det ena partiet efter det andra. Ingenting talar egentligen mot att Fru Märta kommer att klå samme spelare även vid sitt eget och Sällskapets sammanfallande hundraårsjubileum. En blixtturnering pågick ännu en stund, vem som kom tvåa intresserar knappast . . .

Bild från jubileumsfesten. Fr. v. Folke Rogard, Gustaf Collijn och Rolf Dillén, medan dr Boye flankeras av Ivar Eriksson och Karl Nilheim.

Wasa Schackklubbs 40-årsjubileum

Hack i häl på Stockholms Schacksällskap kommer halvseklet yngre Wasa Schackklubb med sitt "lilla" jubileum. Så kommer det att förbli genom omständigheternas nyck. Den 14 januari är Wasas födelsedag, och i anslutning därtill hölls en angenäm festlighet på Piperska Muren i Stockholm. Ett flertal av huvudstadens klubbar var representerade och de många vackra talen drog ut på tiden. Efter högtidstal av Wasas ordförande kapten Sven Hagberg föredrog Erik Lundin en historik över klubbens utveckling. Wasas hedersledamot Folke Rogard hade mycket på hjärtat och framförde det med känd bravur. Han delade också ut priser och kunde överlämna Morgon-Tidningens hederspris till årets klubbmästare E. Lundin. Rolf Dillén från Stockholms Schacksällskap var åter i verksamhet och höll ett spirituellt anförande. Det gjorde också Södras "Magnus", både på vers och prosa.

Av klubbens stiftare var Edvin Norell och Ivar Ålinder närvarande, medan Gotte Wiman av sjukdom var förhindrad. Ett hälsningstelegram avsändes till denne i hälsans dagar outtröttlige schack- och klubbentusiast. Musik och dans stod på jubileumsprogrammet, några schackspel syntes däremot inte till. Kanske möjligen Gunnar Hults fickschack! Talet till damerna hölls av den i schacklivet nästan riksbekante Anders Boström. Bland de närvarande märktes även skriftställaren Åke Lindh, som för ett 15-tal år sedan svarade för prestationen av aktiv insats på fyra fronters organisation, nämligen inom Sveriges Schackförbund, Stockholms schackförbund, Stockholms Schacksällskap och Stockholms allm. schackklubb.

Yngst och tyngst vägande: Stormästaren Gideon Ståhlberg mötte 18-årige Staffan Eriksson i första ronden i Wasas jub.-turnering.

Veteranerna vann i Wasas jubileumsturnering

Wasa Schackklubbs jubileumsturnering — presenterad i förra häftet — blev en "veteranernas paradmarsch"! Den ursprungliga tanken att två så jämna lag som möjligt skulle ställa upp gick tyvärr inte i lås. Medan de "överåriga" marscherade in på arénan med ograverad slagkraft, var "juniorernas" representationslag oroväckande försvagat. Från början var Moskvafararna Stenborg och Ljungqvist tillfrågade, men båda hade arbetsförhinder. Hörberg måste avstå deltagande på grund av sjukdom, Hamrin av familjeskäl och slutligen drog sig Joffe i sista stund tillbaka. De vakanta platserna fylldes visserligen snabbt av tappra reserver, beredda att försvara de ungas barrikader till sista bonden. Men utgången föreföll ändå given på förhand, och tipsen svängde stort till veteranernas förmån. Det var därför ingen liten överraskning att första ronden slutade oavgjort 6—6. Men därmed var det också slut på de ungas framgångar; de följande fem dubbelronderna vanns med bred marginal av veteranerna och slutsegern blev så pass kraftig som 51½—20½.

Spelet var betydligt hårdare än slutsiffrorna anger, i ett flertal fall missade ungdomarna upplagda chanser genom bristande rutin. De gjorde enstaka verkligt briljanta prestationer, inte minst de ungas yngste, 18-årige Staffan Eriksson. Det snabba tempot — entimmespartier — gjorde tävlingen till

ett uppskattat och spännande publikevenmang. Vid avslutningen i samband med en enkel festlighet sköttes prisutdelningen av förbundsordförande Folke Rogard, som själv bidrog med extrapriser åt hela juniorlaget. De sex ordinarie priserna tog nämligen veteranerna "rutinmässigt" hand om.

De individuella resultaten framgår av följande uppställning:

	N. Mogren	B. Söderborg	J. Blomkvist	Å. Olsson	R. Berner	S. Eriksson	
G. Ståhlberg	½ 1	1 1	1 0	1 0	1 1	1 1	**9½**
E. Lundin	1 1	1 1	½ ½	0 1	½ ½	1 1	**9**
F. Ekström	1 1	1 1	1 1	0 0	1 1	½ 1	**9½**
A. Werle	1 1	0 0	1 0	1 1	1 0	1 0	**7**
N. Bergkvist	1 1	1 ½	0 1	½ 1	1 1	½ 1	**9½**
A. Sjöstam	0 ½	½ 0	1 1	½ 1	1 1	½ 0	**7**
	2	4	4	5	2	3½	

Två nya landslagsspelare

Malte Lilliesträm.

Bo Aurell.

Det var som bekant Schackklubben Fenix i Borås som glansfullt genomförde SM i somras. Med samma arrangör anordnades i Borås under jul och nyår en s. k. sanktionerad mästarturnering, där tio spelare aspirerade på en utnämning till landslagsklassen. Resultatet av tävlingen blev en utnämning av två nya landslagsspelare! De båda väl-

kända kämparna Bo Aurell, Borås, och Malte Lilliesträm, Huskvarna, delade slutsegern, och hade så goda förhandsmeriter att särspel blev överflödigt. Sällan har väl landslagsklassen på en gång fått ett så gediget nytillskott.

Turneringen förlöpte strålande och helt friktionsfritt. Spänning saknades däremot inte. Göteborgaren Johannesson ställde till med sensation genom att vinna fem partier i rad, men däremot tog han visst ut sina krafter och fick bara en halv poäng på de fyra återstående. Ett ovanliga tävlingsförlopp!

Borås 1956—1957

Slutresultatet framgår av tabellen:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	P:g
1. Bo Aurell, Borås	—	½	1	½	½	½	½	1	1	1	6½
2. M. Lilliesträm, Huskvarna	½	—	1	½	1	1	1	0	1	½	6½
3. K. Johannesson, Göteborg	0	0	—	1	0	1	½	1	1	1	5½
4. B. Ahlgren, Västerås	½	½	0	—	½	1	½	½	½	1	5
5. H. Weimo, Borås	½	0	1	½	—	0	1	1	½	½	5
6. R. Utuste, Göteborg	½	0	0	0	1	—	1	½	1	½	4½
7. Å. Boman, Trollhättan	½	0	½	½	0	0	—	½	½	1	3½
8. V. Olofsson, Göteborg	0	1	0	½	0	½	½	—	0	1	3½
9. K. Arnstam, Växjö	0	0	0	½	½	0	½	1	—	½	3
10. E. Åsberg, Borås	0	½	0	0	½	½	0	0	½	—	2

Omedelbart efter tävlingen förrättades prisutdelningen av SK Fenix ordförande, Dine Sandin, som även till samtliga deltagare överlämnade en särskild för evenemanget komponerad plakett.

Därefter talade hr K.-E. Karlsson, Vara, å förbundets vägnar, och tackade SK Fenix för initiativ och flott genomförd tävling.

Åke Boman gjorde sig till tolk för deltagarna, och riktade ett varmt tack till arrangörerna.

Z. Nilsson:

Helgturneringen i Hastings

Huvudturneringen.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	P:g
1. B. Larsen, Danmark	—	½	0	½	1	½	1	1	1	1	6½
2. S. Gligoric, Jugoslavien	½	—	1	1	½	½	½	1	1	½	6½
3. F. Olafsson, Island	1	0	—	½	½	½	½	1	1	1	6
4. A. O'Kelly, Belgien	½	0	½	—	½	1	1	1	½	1	6
5. L. Szabo, Ungern	0	½	½	½	—	½	½	½	½	1	4½
6. P. Clarke, England	½	½	½	0	½	—	1	½	½	½	4½
7. R. Toran, Spanien	0	½	½	0	½	0	—	½	1	½	3½
8. D. G. Horseman, England	0	0	0	0	½	½	0	—	1	1	3
9. J. Penrose, England	0	0	0	½	½	½	½	0	—	½	2½
10. C. H. O'D. Alexander, England	0	½	0	0	0	½	½	0	½	—	2

Genom sin delade seger i Hastings visade den unge, sympatiske dansken att han väl hade förtjänat sin i Moskva nyligen förvärvade stormästartitel. Efter ett kännbart nederlag i andra ronden mot sin nordiske konkurrent Olafsson samlade sig Bent storartat och låg före sista ronden tacke vare energiskt spel till och med en halv poäng före sina närmaste medtävlare Gligoric och Olafsson, detta oaktat han i sjunde ronden i trötthetens tecken hade förseglat fel drag i partiet mot Clarke och blivit tvungen att dela poängen med denne. Gligoric slog emellertid Olafsson i det avgörande partiet och förvisade honom från tätplatsen, såsom han tidigare genom seger över O'Kelly hade förvisat denne från den ledning han hade haft genom större delen av tävlingen. Den jugoslaviske mästarens formkurva har pekat ständigt uppåt under de senaste två årens tävlingar och hans placering kom därför inte som någon överraskning. Genom remi mot Larsen i sista ronden säkrade O'Kelly en delad tredjeplacering med Olafsson. Szabo spelade denna gång långt ifrån sitt vanliga säkra spel och delade 5—6 plats med unge P. Clarke, tävlingarnas ur engelsk synpunkt positivaste överraskning. För den negativaste svarade 1946 års Hastingsvinnare Alexander, som så sent som 1953 delade segern med Bronstein. Nu var han totalt ur slag och hamnade på sista platsen distanserad förutom av Toran även av sina landsmän Horseman och Penrose.

Reservmästarturneringen.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	P:g
1. G. Kluger, Ungern	—	1	1	1	½	½	1	½	½	1	7
2. M. Vasiljevic, Jugoslavien	0	—	1	0	1	1	1	1	1	½	6½
3. Z. Nilsson, Sverige	0	0	—	½	1	1	½	1	1	½	5½
4. A. Y. Green, England	0	1	½	—	0	1	0	1	1	1	5½
5. F. Koberl, Ungern	½	0	0	1	—	0	1	½	0	1	4
6. Dr S. Fazekas, England	½	0	0	0	1	—	½	1	0	1	4
7. D. M. Horne, England	0	0	½	1	0	½	—	0	1	1	4
8. H. Catozzi, Frankrike	½	0	0	0	½	0	1	—	1	½	3½
9. J. Durao, Portugal	½	0	0	0	1	1	0	0	—	½	3
10. Dr R. Cherubin, Tyskland	0	½	½	0	0	0	0	½	½	—	2

Hastingskongressen hade denna gång sitt speciella svenska intresse i det att inte mindre än fem svenskar startade i de olika klasserna. Man får gå tillbaka till 1946 för att finna någon svensk i deltagarlistorna, då Folke Ekström kom tvåa i huvudturneringen. I år hade denna artikels författare fått en inbjudan att delta i reservmästarturneringen, i A-gruppen deltog landslagskollegan B. Sundberg, i D-gruppen mästaren R. Strand, Stockholm, och O. Sjöström, Timrå, samt i E-gruppen T. Ranta, Gällivare. Huvudturneringen bortskymmer ofta det faktum att Hastings till storleksordningen är en tävling jämförlig med ett ordinärt svenskt SM med flera hundra tävlingsdeltagare, varav många starka utlänningar, fördelade på en mängd klasser och grupper.

Vice ordföranden i engelska schackförbundet, Sir Clarence Sadd, ansåg vid tävlingarnas öppnande att reservmästarturneringen var den tills dato starkaste och jämnaste man anordnat. Den unge jugoslaviske mästaren Vasiljevic mejade från början ner allt motstånd i denna och hade på fem ronder samlat lika många poäng, varför det allmänt troddes att "Pantern", som vi svenskar m. fl. kallade honom, skulle springa hem med en överlägsen seger. I fortsättningen tog han för lätt på sin uppgift och förlorade först mot Green och i ett avgörande parti i näst sista ronden mot Kluger, tvåa i Ungerns olympialag 1954, som därmed distanserade honom och vann med en halv poäng. Själv startade jag olyckligt med förluster mot Vasiljevic och Kluger men tog på de sista sex ronderna fem poäng och ett delat tredjepris med engelsmannen Green. Härefter följde ungraren Koberl och de engelska landslagsmännen Horne och Fazekas. Franske olympiamannen Catozzi kom först på åttonde och tvåfaldige Uortugalmästaren Durao på nionde plats och sist tysken Cherubim, uppflyttad segrare från A-gruppen föregående år.

Även A-gruppen var denna gång synnerligen stark och internationellt sammansatt. Här vann den unge Hastingsspelaren M. Davis en överlägsen och populär seger före tysken Heemsoth och landsmannen Hammond. Sundberg lyckades inte mot Davis finna den vinstfortsättning, som skulle fört honom fram till ledningen och efter ytterli-

gare ett onödigt nederlag mot Mrs. Pritchard stannade han på delad fjärdeplats.

R. Strand hade blivit tilldelad en alltför låg placering i D-gruppen, som han vann med 9½ poäng av 10. Efteranmälde Sjöström, reserv i student-VM i Uppsala föregående år, hade oturen att bli tilldelad samma grupp, som ökades till 11 deltagare, varför han fick nöja sig med andra pris.

Unge T. Ranta bördig från Gällivare och studerande i Uppsala, delade andrapriset i E-gruppen.

Denna artikel vore inte fullständig om jag icke tillfogade att tävlingarna var synnerligen skickligt organiserade och hölls i "the Sun Lounge", ett slags badrestaurang på den berömda "Promenaden" nere vid havsstranden. Vid flera tillfällen rasade veritabla stormar utanför tävlingslokalen och omöjliggjorde tillträde till denna från havssidan. Som tävlingsledare för huvudturneringen och reservmästargruppen fungerade interna-tionelle mästaren G. Wade, som också var inkvarterad på samma utmärkta pensionat som oss svenskar.

Vid vår avresa från Hastings och det brittiska öriket var vi alla eniga om att engelsmännen är ett synnerligen älskvärt folk och utomordentliga värdar och vi medförde de bästa och angenämaste intryck från vistelsen i England, som slöt med besök i världsstaden London på hemresan.

Mästarturneringen i Viborg

av Zandor Nilsson.

		1	2	3	4	5	6	7	8	Poäng
1.	L. Rellstab, Hamburg	—	½	1	0	1	½	1	1	5
2.	E. Pedersen, Aarhus	½	—	0	½	1	1	½	1	4½
3.	B. Andersen, Köpenhamn	0	1	—	1	½	0	½	1	4
4.	G. Pfeiffer, Hamburg	1	½	0	—	0	½	1	½	3½
5.	Chr. Poulsen, Viborg	0	0	½	1	—	1	½	½	3½
6.	Z. Nilsson, Stockholm	½	0	1	½	0	—	1	0	3
7.	A. Nielsen, Odense	0	½	½	0	½	0	—	1	2½
8.	S. Johannessen, Oslo	0	0	0	½	½	1	0	—	2

Viborg Skakklub i stiftstaden med samma namn på Jylland passerade härförleden de fyrtio åren och passade på att celebrera denna händelse i den aktiva klubbens historia med att anordna ett internationellt "skakstaevne". Klubbens energiske tävlingsledare Svend Aage Jensen hade, då tävlingen öppnades av stadens borgmästare den 27 januari, lyckats samla ett starkt fält med tre garvade danska olympiamän från Moskvatävlingarna samt den unge köpenhamnaren Börge Andersen. Från Tyskland kom internationelle mästaren Ludwig Rellstab och starke olympiatrean Gerhard Pfeiffer, av de flesta bedömare tippad som den blivande segraren. Från Norge hade inbjudits unge Svein Johannesen, som nyligen gjorde sig så bra i Moskva och från Sverige denna artikels författare.

Tävlingen fick från första ronden ett mycket spännande förlopp med många överraskningar. Redan i första ronden led Pfeiffer nederlag mot Chr. Poulsen liksom undertecknad mot Pedersen, då jag i en fördelaktig slutspelsställning förbisåg ett listigt löparoffer. I andra ronden spelade jag remi mot Pfeiffer, som länge hade ställningsfördel men inte lyckades uträtta något och i den tredje vann jag ett starkt parti mot B. Andersen, vilket senare tilldömdes ett särskilt uppsatt pris (se partispalten). Under tiden samlade Rellstab — populärt kallad "der Schachprofessor — värdefulla poäng och hade efter fyra ronder tagit full pott och en klar ledning sedan han något tursamt klarat sig från dusten mot den friskt spelande unge Johannessen. Denne vann för övrigt sin enda seger mot mig i fjärde ronden. Han hade emellertid flera gott anlagda partier, som med litet mera rutin bor-

de ha gett bättre utdelning, och han kommer säkert att höra av sig i fortsättningen. Pfeiffer kopierade mina resultat i tredje och fjärde ronden genom vinst mot Axel Nielsen och förlust mot Börge Andersen, men i den femte samlade han sig fint och slog landsmannen Rellstab i ett bra parti. Härmed hade Rellstabs försprång före farlige E. Pedersen reducerats till en halvpoäng och deras inbördes möte i nästa rond slöt med remi. Genom att sätta bort pjäs i en fin ställning mot Chr. Poulsen i femte ronden hade jag spolierat mina chanser till en bra slutplacering men beslöt ändå att spela hårt på vinst mot Rellstab i sista ronden. Detta såg helt ut att lyckas ty jag kom efter intressanta förvecklingar in i ett slutspel med två bönders övervikt, som borde ha varit lätt vunnet även trots att jag förlorade en av bönderna strax före avbrottet. I stället för att följa den utstakade analysen påföljande dag följde jag en ingivelse och spelade ett drag, som gjorde vinsten mycket svårare. Efter ännu ett dåligt drag lyckades Rellstab rädda den halva poäng, han behövde för att vinna en populär turneringsseger, medan jag själv gick miste om det fjärdepris som genom seger tillkommit mig efter skiljeberäkning med Pfeiffer och Poulsen. Börge Andersen, som också hade haft en dålig start med två nederlag i de tre första ronderna samlade sig bra och tog i fortsättningen tre poäng och tredje priset med en halv poäng före Pfeiffer och Poulsen. Att inte mer än tre poäng skilde förste och siste man i tävlingen vittnar om dess relativa jämnhet.

Tävlingarna var synnetrligen föredömligt organiserade och drog från första till sista ronden en överraskande stor publik till Viborghallen, dit de hade förlagts.

STÅHLBERG TVÅA I BEVERWIJK.

I den årligen återkommande januariturneringen i den holländska staden Beverwijk hemförde Ståhlberg denna gång en god andraplacering efter Matanovic, som alltså fick sin revansch om än knappt. Förra året vann som bekant Ståhlberg, medan den jugoslaviske stormästaren misslyckades. Tre vinster, mot Toran, Spanjaard och Bink, och remier mot de övriga, blev svenskenes utdeldelning. Slutställningen blev.

Matanovic 6½, Ståhlberg 6, Donner 5½, van Scheltinga 5, O'Kelly, Kramer och Toran 4½, Pilnik 4, Spanjaard 2½ och den yngste holländaren, 18-årige Bink, 2 poäng.

Ståhlberg gör själv i ST följande slutkommentar:

Matanovics seger var inte oförtjänt men med en aning tur kunde jag ha vunnit en klar seger. Under det att den jugoslaviske stormästaren slog Pilnik i ett parti där han i mittspelet förlorade i pjäs utan tillräcklig ersättning och sedan utnyttjade ett direkt feldrag, borde jag ha vunnit lätt mot Kramer som undkom med ett mycket blått remiöga. Det mest egendomliga resultatet svarade den belgiske stormästaren O'Kelly för. Han har remiserat samtliga nio partier.

SVENSK SEGER I TRONDHEIM.

Nyårsturnering för juniorer återkommer numera årligen i Trondheim. Åldersgränsen uppåt är kanske väl generöst tilltagen: 25 år. För fyra år sedan hette segraren Bent Larsen, Köpenhamn. Förra året segrade Lennart Ljungquist, Jönköping, före Åke Olsson, Stockholm. I år deltog nya svenska ungdomar, uppsaliensarna Ulf Norevall och Bo Grafström. Konkurrensen var inte dålig i betraktande av att även en norsk mästerspelare Eikrem deltog. En 24-årig kvinnlig spelare, Tora Möllman, utgjorde ett intressant inslag.

Ulf Norevall vann turneringen i säker stil, även mycket unge Grafström skötte sig utmärkt. Slutresultat:

Norevall 5½, Krag-Pedersen 4½, Grafström 4, Eikrem 3, P. Möllman 2, Tora Möllman 1½, Meyer ½ poäng.

*

"Stockholms juniormästare", den förnämliga titeln hemfördes i tävlingarna vid nyåret av Åke Swahn, bosatt i Bromma och med schacklig hemvist i M. P. Den nykorade mästaren är bara 15 år! Han vann sensationellt nog särspelet mot den äldre gruppens segrare Frank Hagthorpe med 2—0.

Finlandsbrev

Med Stockholms och Helsingfors mästerskapsturneringar tycks det vara så, att deltagarantalet är högt, men i själva mästarklassen fattas flera toppspelare. I senaste HM-turnering hissades deltagarsiffran upp till rekordet 126, men huvudturneringen måste spelas utan internationella mästare, av vilka Eero Böök f. o. m. hösten åter är helsingforsare (akta sig Stockholm i nästa stadsmatch!), och även utan Moskvabesökarna T. Sale, A. Fred och I. Niemelä.

Mästerskapet försvarades med heder av Heikki Koskinen, som kom upp till 7 poäng av 9 möjliga utan förlustpartier. Andra pristagarna var L. Hällström (ävenledes Gambiten) 6, O. Katajisto (Helsingfors Schackmän) 5½ samt U. Laakso (Helsingfors Arbetarschackklubben) och A. Lahti (Helsingfors Schackklubb) 4½. Mästarkandidatklassen vanns i säker stil av Aulis Luumi, som nästa gång är berättigad att spela med i mästarklassen. På samma grund deltog mästarkandidaten U. Backman denna gång i mästarturneringen och fick ihop 4 hedersamma poäng. I damklassen var det endast fem "försökare". Favoriterna var fru Meri Fager och fröken Sirkka—Liisa Vuorenpää, men unga fröken Inga Lindh med sina modiga 16 år distanserade den sistnämnda och fick till stånd omspel. Tillsammans kämpades det i fjorton grupper, och omspel samt finalturneringar mellan 1. och 2. klassens gruppsegrare pågå än.

Ännu värre med avseende på spelarkapaciteten gick det i Sydvästra—Finlands (= Åbo) distriktsmästerskap, där alla mästare lyste med sin frånvaro. I Finlandsbrevet i TfS:s julnummer hette det, att "Kvotsystemet med FM-turneringsplatser funktionerade för året 1956 så pass bra, att dess livstid utan ett enda genmäle förlängdes". I dagarna delar man inte mera utan tvekan den åsikten. Sydvästra Finlands mästare blir antagligen A. Aaltonen eller O. Keula, vilka båda är medlemmar i Åbo Arbetarschackklubben och fick mästarkandidatvärdet i fjol.

I Helsingfors har man mången gång med avund tänkt på Stockholm, som i åratal har haft sina "Schacksalonger". "Schackhemmet" i Helsingfors i början av 1930-talet grundades ej på rätt basis och måste inom kort stänga sina dörrar. I över två decennier har det fattats både initiativkraft samt pengar, men i mitten av december 1956 började drömmen att bli verklighet, tack vare att Helsingfors Allmänna Schacksällskap och Suomalainen Shakkikerho måste sluta i sin lokal. Den sistnämnda med Pentti Simonen och undertecknad i spetsen satte i gång en i våra schackförhållanden enastående kampanj, och inom kort är det andra "Schackhemmet" öppet. Mest glädjande och hoppgivande gentemot framtiden är, att så många föreningar med Finlands Schackförbund i spetsen och schackentusiaster har kommit med i finansieringen, som huvudsakligen går på lånelinjen. För våra svenska schackvänner vill jag redan i det här sammanhanget säga: hjärtligt välkommen till "Schackhemmet", adress Annegatan 8, när Ni gästar den finska huvudstaden!

Finland har inte på skämt kallats föreningarna förlovade land. Inom schackbranschen har vi även en massa sådana föreningar, som inte finns i alla schackländer. Som exempel må nämnas Schackmästarklubben, Schackjournalisternas klubb samt Kommittén för utdelandet av schackets förtjänstmärke. Strax före Moskvakongressen, d. v. s. i augusti år 1956, grundades Schackdomarekommittén, vars ordförande är FIDE:s viceprecident Ari Ilmakunnas. Dess program är vitt, men tills vidare har man inte hunnit längre än till olika planer. Före nordiska turneringen på sommaren 1957 hålles väl några dagar varande kurser för tävlingsledare. Finnarna ha ju ett gott namn som arrangörer av olika tävlingar, och efterväxten måste betryggas. Finland har för nuvarande fyra internationella schackdomare (A. Ilmakunnas, E. Heilimo, P. Lihtonen och undertecknad), och i fortsättningen gäller det att dela ut sådana titlar som turneringsledare, nationell schackdomare samt internationell schackdomarkandidat.

Det här skrives ett par dagar före SCHACKETS DAG, som söndagen den 20 januari firas redan elfte gången i Finland. Olika tillställningar kommer att arrangeras minst på ett femtiotal orter. *Osmo Kaila.*

Schackflickor i Skåne

Det är inte så ofta man här i landet möter schackspelande damer. I motsats till i Ryssland, Öststaterna, England och även Tyskland är damschacket ganska impopulärt i Sverige. Vi har visserligen under 30- och 40-talet haft en prominent schackspelerska — fröken Ingeborg Andersson, sedan ett antal år tillbaka med efternamnet Helmerts. Det var blott en — men ett lejon. Hon har inte bara varit sverigemästarinna och bl. a. representerat vårt land i internationella damtävlingar (bl. a. i Buenos Aires 1939) utan även stått sig i konkurrensen med sina manliga kolleger. För blott några år sedan vann Ingeborg trots hård manlig konkurrens den s. k. Collijn-cupen i Stockholm. Men sedan den bravaden har det varit ganska tyst på damschackfronten. Då och då dök något namn upp, som t. ex. Lily Härlin i Uppsala eller Helga Lundqvist i klubben Wasa.

Därför är det desto mera glädjande, när vi i dag kan presentera inte mindre än två nya schackamasoner. Systrarna Disa och Renée Nilsson från den lilla orten Hurva i Skåne. Ännu märkligare är, att systrarna Nilsson skördat sina lagrar på korrespondensschackets område. Just nu håller de på att framgångsrikt kämpa i finalen om Tegelman-cupen, efter att ha vunnit sina resp. semifinalgrupper.

Flickorna i Skåne. Disa och Renée Nilsson.

Låt oss nedan ge en kort presentation av de schackdyrkande systrarna.

Efter mycket närschack i familjekretsen sedan barnaåren, började Renée och Disa ägna sig åt korr.-schacket. Renée startade i en utländsk turnering i kl. 3 och har nu avancerat till mästarklassen! I denna klass deltar hon nu i Europa-cupen. I fjol startade Renée för första gången i en svensk turnering, den s. k. Tegelman-cupen som vi nämnde ovan.

Disa startade 1946 i en svensk turnering i kl. 3 där hon blev tvåa. Efter ytterligare en kl. 3-turnering blev hon uppflyttad till kl. 2 och spelar nu liksom systern i Tegelmancupens final. I den pågående finaltävlingen har Disa bl. a. besegrat landslagsspelaren Allan Werle i ett parti som vi återger nedan! Ställningen i finalen är nu, när 3/4 av partierna slutspelats den, att fyra spelare alltjämt kan nå 11 poäng eller mera. Dessa är: Johansson, Ludvika, Werle, Stockholm, Disa Nilsson, Hurva och Nyström, Umeå. Disa har även vunnit ett parti mot Johansson och spelat remi mot Nyström. Alltså 2½ poäng mot de tre värsta antagonisterna — inte illa!

Partiet mot A. Werle hade följande förlopp:

Tegelman-minnesturneringen i korrschack, finalen.

Disa Nilsson. (Hurva)		*Allan Werle.* (Stockholm)	
SICILIANSKT PARTI.			
1. e4	c5	2. Sf3	Sc6
3. d4	c×d4	4. S×d4	Sf6
5. Sc3	e5	6. Sdb5	d6
7. Sd5	S×d5	8. e×d5	Sb8
9. c4	Le7	10. Da4	0—0
11. Da3	f5	12. f4	e4

Schack är skojigt

"Där sitter ni som stofiler, timma ut och timma in och säger inte ett ord". — "Nä, ingenting ser så träaktigt och trist ut som ett par schackspelare, tyst och sammanbitna sitter de där, och det går inte att få ett vettigt ord ur dom!"

Ja, alla vi schackspelare har hört de där psalmerna dras i olika varianter, och när vi påstår att schack är skojigt tror man att vi skämtar. Fast vi åtminstone i det avseendet menar allvar, hur skämtsamma vi måhända eljest kan vara.

Att spela schack är faktiskt roligt! Att det dessutom är fängslande, spännande och ibland kanske rentav psykiskt plågsamt i vissa kinkiga situationer, likt alla svåra problem, vad de än gäller, tar inte bort faktum att det mångsidiga spelet också har egenskapen att vara skojigt. Och detta inte bara till någon liten del utan i ganska hög grad till och med.

Varje gång schackspelaren kan konstatera att han gjort ett fint drag är det skjigt, liksom när han upptäcker en vacker kombination, som han kanske kan överlista motspelaren med. Och när schackspelaren lyckas med ett riktigt bra parti, blir han inte bara glad utan rentav lycklig. På det mest rena och fina sätt, ungefär som man vill föreställa sig att en konstnär känner det inför en skapelse, som motsvarar hans bästa intentioner. Ty faktum är att det finns partier så vackra, att de onekligen har snudd på de sköna konsterna, samtidigt som schackspelet också är matematiskt exakt. Hur förbryllande detta spel är har framlidne världsmästaren Lasker skrivit en filosofisk avhandling om, så det ska vi inte närmare ge oss in på, för då kanske vi inte hittar tillbaka till vad vi egentligen skulle skriva om.

Och det där med "timma ut och timma in" är inget belägg för att schackspel skulle vara tråkigt utan naturligtvis tvärtom. När man kan gå upp i ett spel så heltjärtat långa perioder, måste det bero på att spelet är verkligt fängslande. Förresten är tiden inte så märkligt tilltagen. Genomsnittet i tävlingsschack för allvarliga partier är tre minuter pr. drag. Det vill snarare till att raska på riktigt ordentligt för att hinna bena ut alla varianter och blicka så många drag framåt som förmågan räcker — och svårigheterna ökas naturligtvis ju längre fram tankarna har möjlighet att nå. Tidsnödsspöket är också värre ju högre upp i klasserna man kommer. Ju hårdare kampen är, desto knappare ter sig tiden.

Men schackspelare kan spela snabbt också! Maken till blixtschack, när det gäller att spelarna måste vara ständigt på alerten finns knappast. Inte ens en bridgespelare daskar sina kort i bordet så snabbt som blixtspelaren rör sina klotsar för att hinna partiet färdigt inom fem minuter, den obevekliga tidsgränsen, om partiet så skulle räcka över hundra drag! Det är inte heller ovanligt med ännu kortare tider, ned till två minuter, som naturligtvis kräver en alldeles fantastisk koncentration och snabb uppfattningsförmåga för att bli annat än rent pjäsflyttande. Amerikanaren Reshevsky och tjecken Salo Flohr är fantomer på tvåminutersblixt, och den formen praktiseras ibland, ehuru sparsamt, även av våra egna snabbare blixtspelare. Så schack behöver inte alls vara något sölkorvarnas spel, som en del utomstående tycks inbilla sig.

Blixtschacket är en lustiger dans, inte tu tal om det, och det är kanske ingen dum idé att den vägen försöka få med fler ungdomar i schackvirveln, såsom också vännen Gunnar Forsberg framkastar i en krönika, ehuru inte utan reservationer. Faktum är ju att nybörjare i schack gärna vill spela fort — det har visat sig omöjligt i turneringar att få dem att utnyttja betänketiden ordentligt. Medan de trummar i sig själva pjäsflyttandets teknik framförallt — nybörjaren når inte så långt som regel — kanske det är lika gott att ha betänketiden synnerligen begränsad — om det ska ske ända ned till femminutersgränsen kan sedan diskuteras.

Risken är naturligtvis, att schackintresset blir alltför ytligt, så att den unge schackspelaren inte *ids lära sig tänka i schack*, men den faran kanske inte är så stor ändå. Den som väl kommit i kontakt med schackspelet någorlunda brukar som regel vilja lära sig behärska det ordentliga tävlingsspelet också.

Schack är alltså skojigt, speciellt blixtschack, och varför då inte locka de unga med det — att lära sig både världens bästa och världens skojigaste spel, nämligen schackspelet.

Som belysning till hur skojigt blixtschack kan vara skall berättas en sann historia ur livet, där undertecknad och ett par andra kända schackkoryféer i Luleå var inblandade. Vi satt en kväll och spelade bridge. Många schackspelare tycker bridge är ett skojigt spel också, däribland vår stormästare Gideon Ståhlberg, som lovar att återgå till bridgen, när han blir så åderförkalkad att han inte längre kan göra sig gällande i schack (eljest sätter han poker högst bland kortspel, eftersom det inte ger sig ut för att vara annat än vad det är — ett bluffspel).

Nå, vi satt alltså och spelade bridge, men samtliga skulle upp tidigt nästa morgon och vi beslöt att sluta spela tidigt. Det blev visst vid 23-tiden vi la undan kortlekarna, och damen i kvartetten avtågade. Schackspelartrion beslöt att avsluta kvällen med några blixtpartier, bara ett par, tre stycken förstås enligt metoden "segraren sitter kvar", med en som åskådare, eftersom schack är ett spel för två. Nå, det blev några fler partier i alla fall, så spännande och skojigt var det. Klockan blev två, tre, fyra och först halv sex kunde vi huru motvilligt förmå oss sluta, närmast därför att mina förhoppningsfulla yngsta då kom in, pigga och nymornade, och glatt utbrast "Pelar ni gack, bappa" eller något liknande på småbarnsspråk. Då kände vi oss smått skamsna, vi schackspelare, och beslöt låta pjäserna vila för den gången. Men vi hade riktigt skojigt, hela natten, var säkra på det!

Schack är ett mycket roligt spel. Kom inte och säg något annat!

F. Ä-m.

(Norrbotten-Kuriren.)

13.	Le3	b6	14.	Le2	a5
15.	Tg1	Sa6	16.	g4	f×g4
17.	L×g4	L×g4	18.	T×g4	Dc8
19.	h3	h5	20.	Tg6	Sb4
20.	Dc3	Lf6	22.	Ld4	Df5
23.	T×f6	g×f6	24.	Dg3†	Kh7
25.	S×d6	Dd7	26.	Dh4	Sc2†
27.	Kd2	S×a1	28.	D×h5†	Kg8
29.	Sf5	e3†	30.	Ke2	Tf7
31.	Sh6†	Kg7	32.	Sf5†	Kg8
33.	Dg6†	Kh8	34.	L×f6†	T×f6
35.	D×f6†	Kh7	36.	Se7	De8
37.	Dh4†	Kg7	38.	Sf5†	Uppgiver

Julpristävlingen avgjord

Det är inte utan förvåning som vi konstaterat en hög felprocent i 1956 års julpristävling. Var uppgift nr 4 verkligen svår? Lösningen här nedan får ge svar på frågan. De övriga uppgifterna har lösarna däremot klarat över lag. I 1955 års tävling var det visserligen bara tre som hade alla rätt. Denna gång är siffran litet högre, men ingenting att skryta över!

LÖSNINGAR:

N:r 1. Ingen har fallit i den rätt tydliga fällan: 1. D×b4, T×h2. 2. Te7?, Th1. 3. Ka2, Ta1. 4. K×a1, Da3. 5. D×a3 patt Utgångsställningen leder vid rätt spel till vinst för vit.

N:r 2. Svart vinner. 1. f6, Db3! 2. f7, K×g1, 3. f8D, K×f8. 4. g7, Ke7. 5. g8D, D×g8. 6. Kb7, Dd7. 7. a8D, Db3. 8. Ka6, Da4. 9. Kb7, Db5. 10. Ka7, Kc7.

N:r 3. Springaren utför här det otroliga: 1. S×b8, e×d4. 2. Sc6, d3. 3. S×a7!, d2. 4. Sb5, d1D. 5. Sc3, Dd6. 6. Kh1 åtföljt av Se4. Remi!

N:r 4. 1. a7, Lg1. 2. a8D, Sb6. 3. Kb4', S×a8. 4. f7, Sc7. 5. f8D, Lc5. 6. K×c4!, L×f8 — patt. Svårare var det inte!

N:r 5. Ur Botvinniks partiproduktion! Vit vinner: 1. e7, Te4. 2. Tc5, Ka4. 3. Tf5!!, e2. 4. Tf4, e1D. 5. e8D och vinner.

N:r 6. 1. c×b5, Kb6! 2. b×a6, K×a5. 3. a7, Th5. 4. Kg7, Tg5. 5. Kf7, Tf5. 6. Ke7, T×e5. 7. Kd7, Td5. 8. Kc7, Tc5. 9. Kb7, Tb5. 10. Kc6, Tb6. 11. Kc5, Ta6. 12. a×b4 matt! Så skall tornslutspel skötas!

Prislistan:

Första pris, kr. 75, Ragnar Nilsson, Kalmar. Andra pris, kr. 50, Thure Hast, Säffle. Tredje pris, kr. 25, Bertil Elmgren, Mölnlycke.

Bokpriser till: Mats Andersson, Tumleberg, Evert Asplund, Dynäs. Ragnar Boman, Helenelund, Gunnar Bruce, Ankarsrum, John Carlsson, Uddevalla, Fridolf Elmgren, Mölnlycke, John Strömberg, Hälsingborg, V. Vendelin, Sandviken, Olle Wijkander, Hägersten, Karl Åsberg, Säffle.

Sagt: E. Heurlin, Bromma: — Man skall ej sälja skinnet förrän björnen är skjuten, heter det. Min enda värdering blir därför, att alla spår och villospår under strövtågen i julpristävlingens jaktmarker givit mig stort nöje och angenäm avkoppling.

MatsAndersson, Tumleberg: — Som helhetsintryck får jag säga, att jag tycker det varit över lag trevliga och inte alltför overkliga ställningar. Trean har nog vållat de flesta svårigheterna, men den är samtidigt enligt min uppfattning den intressantaste uppgiften.

PÅHLMANS BLANDNING.

LÖSNINGAR:

N:r 1. Matt i två drag: 1. Dg2.

N:r 2. Matt i två drag: 1. D×d4!! Påhlman själv har inte orkat räkna ut hur många olika sätt det nu finns att göra matt på.

N:r 3. Det bör vara matt i nio drag om man börjar med det stilla inledningsdraget 1. c8S! och sedan slutar med 9. Sg3 (matt).

N:r 4. Matt i fyra drag: 1. Dc2, resten är lätt.

Pristagare:

Joel Appelros, Malmö, Arne Holgersson, Kopparberg, Jan Mortensen, Köpenhamn, Arne Tallberg, Sandviken, Axel Åkerblom, Avesta.

För TfS av stormästaren O'Kelly:

Spelöppningsöversikt

från nationstävlingarna i Moskva 1956.

SPANSKT PARTI.

När svart besvarar e4 med e5, så är det praktiskt taget endast det spanska partiet som möjliggör vit något initiativ. Det är anledningen till att man numera träffar på en så stor procent spanska partier efter de ovannämnda öppningsdragen.

Låt oss här titta på några av de viktigaste varianterna i denna spelöppning.

1. TJIGORIN-VARIANTEN.

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6
3. Lb5 a6 4. La4

I partiet Prins—Gligoric prövades återigen bytesvarianten 4. L×c6, d×c6, dock utan framgång.

4. —, Sf6 5. 0—0 Le7
6. Te1 b5

Bonden e5 var nu hotad. Låt oss minnas den gamla goda regeln i denna spelöppning: "bonden e5 är endast i fara när bonden e4 är garderad".

7. Lb3 d6 8. c3

Det är känt sedan gammalt, att vit inte får tillåta avbytet av sin löpare genom Sa5. Ett nytt bevis på denna sanning gavs i partiet Pfeiffer—Geller. På 8. c3 brukar svart spela 8. —, 0—0, vilket anses vara bättre än det omedelbara 8. —, Sa5, som tillåter vit att spara in draget h3. Emellertid tycks partiet Matanovic—Muffang visa, att svart även innan han rockerat kan utföra springarmanövern utan någon fara. Dragföljden blev här följande:

8. —, Sa5 9. Lc2 c5
10. d4 Dc7 11. Sbd2 0—0!

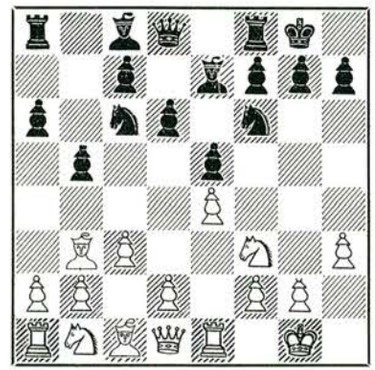
Svart blandar två olika system på ett mycket skickligt sätt, ty den gängse fortsättningen 11. —, Sc6 är gynnsam för vit.

12. Sf1 c×d4 13. c×d4 Sc6
14. Se3

Springaren har nu utfört en lång manöver för att besätta ett mycket starkt fält. Skillnaden mellan denna och den vanliga uppställningen ligger däri, att vit i den gängse varianten har möjligheten att försvara bonden d4 medelst Sb3. I den uppkomna positionen förfogar emellertid svart över draget Da7 som tvingar vit att ta ställning till sitt förfarande med d-bonden. Vit borde förmodligen ha nöjt sig med att genom 12. h3 efter dragomkastning övergå i huvudvarianten. Det är dock förklarligt, att vit teoretiskt sett ville få ut mera av denna variant.

14. —, Da7! 15. d5 Sb4
16. Lb1 a5

och ställningen är stabiliserad.

9. h3

Turneringspraktiken visar, att 9. d4 tillåter en snabb utjämning efter 9. —, Lg4. Här förfogar svart över två möjligheter:

a) Tjigorins manöver, som daterar sig från förra seklets slut, bildar den solidaste grunden för svarts försvar.

II. DEN FÖRDRÖJDA STEINITZ-VARIANTEN.

"Fördröjda" Steinitz-variant kallas denna uppställning därför att svart i stället för det omedelbara 3. —, d6 först drar 3. —, a6, vilket gör hans ställning mera elastisk. Detta försvar användes med förkärlek av världsmästarna Capablanca och Aljechin. Numera har detta system helt försvunnit ur turneringspraktiken. Många undviker detta spelsätt, ty de tycker att de uppnår mera genom den vanliga Tjigorin-varianten. Av annan mening är emellertid Bronstein, som anser, att draget b5 i Tjigorin-varianten försvagar svarts damflygel och tillåter vit ett angrepp mot denna medelst a4. Steinitz-försvaret är mycket solitt som det bevisas av följande varianter och vit tycks inte ha så värst mycket att hämta här.

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6
3. Lb5 a6 4. La4 d6

vit förfogar nu över två möjligheter:

a) 5. L×c6

Detta drag är mycket populärt bland jugoslaverna och ger spelet en livlig karaktär. Aljechin ansåg detta avbyte vara mindervärdigt och trits en del jugoslaviska framgångar mest mot andraklassmästare, kan man nog instämma i Aljechins omdöme. Här några exempel:

5. —, b×c6 6. d4 f6

En annan aspekt i frågan ges genom 6. —, e×d4 i matchpartiet Smyslov—Botvinnik. Svart tycks dock få större svårigheter är genom textdraget, som i övrigt härstammar från Capablanca.

7. 0—0

Vit alternerar aggressiva och lugna drag, som dock knappast tycks vara den rätta taktiken.

7. —, Sge7 8. Dd3 Sg6
9. Sc3 Lg4

med bättre spel för svart Blau—Smyslov. Eller 7. Sc3, Ld7. 8. Dd3, Dc8.

Svarts avsikt är att efter rockad från vit sida fortsätta med a5 jämte Da6 .9. 0—0. Vit är försiktig och avstår från skarpt spel. 9. —, Se7. 10. d×e5, d×e5 med utjämning Ciocaltea—Smyslov.

— — — — —

Draget

) 5. c3

ger partiet en mera positionell karaktär. Svart utvecklar sig som nedan:

5. —, Ld7 6. d4 g6

Denna fortsättning hade devalverats till följd av Aljechins nederlag mot Fine AVRO 1938. Den av Bronstein uppfunna förbättringen gör den dock fullt spelbar.

7. d×e5! d×e5

Starkare är 7. —, S×c5 som det spelades i det ovannämnda partiet.

8. Lg5 Le7!

med lätt utjämning, som i partiet Schmid—Bronstein. Eller:

8. 0—0 Lg7 9. Lg5 Se7
10. Dd3 f6 11. Le3 Le6!

och svart har övervunnit alla svårigheter (Schmid—Bolbochan).

En annan variant, som efter Smyslovs nederlag mot Averbach i XIX sovjetmästerskapet ansetts vara vederlagd fick nu upprättelse: 5. c3, Ld7. 6. d4, Sf6. 7. Sbd2, Le7. 8. 0—0, 0—0. 9. Tfe1, e×d4. 10. c×d4, Sb4. 11. L×d7! I någrapartier i matchen Euwe—Keres, 1939, spelade vit 11. Lb3 dock utan att få mera än utjämning. 11. —, D×d7. 12. Sf1, c5. Bättre än d5 — jämför med partiet Keres—Sliva, Göteborg 1955. 13. a3, Sc6. 14. d5, Se5. 15. S×e5, d×e5. 16. f4, Ld6. Enligt Szabo kom nu i fråga 16. —, c4, 17. f×e5, Sg4! osv. 17. Df3, c4. 18. Le3?, b5 jämte Tfc8 och svart initiativ. Vit borde ha spelat starkare 18. Se3 och svart skulle då varit tvungen att kämpa vidare för att få utjämning (Balanel—Szabo). I det ovannämnda partiet mellan Averbach och Smyslov spelade vit 16. Sg3, medan Bronstein rekommenderar Se3.

III. WORRALLS ANGREPP.

Här tycks situationen vara klar och svart synes ha löst sina spelöppningsproblem.

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6
3. Lb5 a6 4. La4 Sf6
5. 0—0 Le7 6. De2

Upptäckt av den engelske mästaren Worrall (huruvida så är fallet eller inte vore bäst att överlåta år dr. B. Bassi. Artikelförfattaren har dock en förkärlek att förse en del varianter med föga kända etiketter — översättarens anm.). Det är dock Aljechins förkärlek för detta drag som gjorde det så populärt. I partiet Keres—Unzicker blev dragföljden:

6. —, b5 7. Lb3 0—0

Exaktare än 7. —, d6. Ett intressant fel begicks här i samma rond i partierna Limbos—Benites och Pachman—Mostavi 7. —, d6. 8. a4, b4? 9. Dc4 och vit vinner.

8. a4 d5 9. d3 Lg4
10. c3 d4 11. h3 L×f3
12. D×f3 d×c3

jämte b4 och svart bemäktigar sig de svarta fälten och får utjämning. Vit kan också på 8 c3 spela d5. 9. d3 (Antagandet av bondeoffret ger vit högst utjämning som det framgick av partiet Foltys—Keres, Salzburg 1943). 9. —, Dd6 med gott spel. Rätt är även 9. —, Te8. 10. Te1, Lb7. 11. Sbd2, Dd7 Keres—Geller, Budapest 1952. På 8. c3 kan svart även spela d6 — Szabo—Cuellar, jämför även med partiet Keres—Szabo, Amsterdam 1956 och Keres—Rabar, Belgrad 1956.

IV. DEN ÖPPNA VARIANTEN.

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6
3. Lb5 a6 4. La4 Sf6
5. 0—0 S×e4

Ställer helt andra problem. Denna variants stora förespråkare var Tarrasch, men även Euwe har visat förkärlek för den Sedan världsmästerskapet 1948 har dock denna variant kommit ur modet på grund av svarts svåra nederlag. Då orsaken av dessa nederlag numera klarlagd, gör den sin come-back.

6. d4 b5 7. Lb3 d5
8. d×e5 Le6 9. c3 Le7
10. Le3

Kontrollerar fältet c5 och säkrar vit en positionell fördel.

10. —, 0—0 11. Sbd2 S×d2
12. D×d2 Dd7 13. Tad1 Tad8
14. Dd3!

och svart har det mycket svårt att få utjämning (Matanovic—Pachman).

V. SCHLIEMANN-VARIANTEN.

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6
3. Lb5 f5

Ett tvivelaktigt drag, som dock ofta medfört framgångar för svart. Dessa baserar sig dock på överraskningsmomentet eller motståndarens dåliga teorikunskap. I sitt parti mot Radulescu nöjde sig Pilnik med det lugna 4. d3, som dock inte beredde svart några svårigheter. Detta bevisades även i partiet Szabo—Bronstein i Aljechins minnesturnering. Att Szabo sedan fick det bättre spelet berodde på svarts alltför stora passivitet. Den teoretiskt rätta fortsättningen är Sc3 som i partiet Poulsen—Dückstein:

4. Sc3 f×e4 5. S×e4 Le7

Svart spelade här som i sitt parti mot Ivkov i Zagreb 1955 och fick efter

6. d4

ett undermåligt spel. Genom 6. 0—0 kunde dock svart få en relativt lättare uppgift.

9. —, Sa5 10. Lc2 c5
11. d4

Vanligt, men teoretiskt sett mindre rentabelt är 11. d3, varmed vit spar framstöten d4 till ett senare tillfälle. Om vit väljer denna formation, gör han det i regel tidigare för att slippa spela h3. Ett gott exempel på svarts spelföring ger partiet Matanovic—Smyslov, Zagreb 1956.

11. —, Dc7 12. Sbd2

Svart kan nu spela 12. —, Sc6 som i partiet Smyslov—Bolbochan. För 30 år sedan användes nästan uteslutande detta drag. Därefter var dragföljden: 13. d×c5 (blockaden 13. d5 är inte längre i ropet). Vit förbereder sig för att utnyttja hålet d5. 13. —, d×c5. 14. Sf1, Ld6 spelat av Botvinnik mot Lipnizskij i 20:e sovjetmästerskapet. Svart försöker inte att förhindra vit att besätta punkten d5, men ämnar genast fördriva ev. inkräktare på detta fält. 15. Lg5, Se8. 16. Se3, f6. 17. Sd5, Df7! exaktare än 17. —, Db7, som det skedde i det ovan citerade partiet. Vit var snart tvungen att nöja sig med remi.

En intressant manöver är:

12. —, Te8 13. Sf1 Lf8

Detta i stället för Smyslovs manöver 13. —, Ld7, som snarast är fördelaktigt för vit. Se partiet Bronstein—Gligoric i Aljechins minnesturnering, Moskva 1956. Detta parti bildar en förstärkning av partiet Keres—Matanovic, Belgrad 1956.

14. Lg5 Sd7 15. Se3 Sb6

som i partiet Matanovic—Bolbochan. Den svarta ställningen gör ett gynnsammare intryck.

(Se diagram 1).

b) Svart kan även välja ett annat system uppkallat efter den ungerske mästaren Breyer, genom att spela:

9. —, Sb8

Genom detta drag vill svart frigöra diagonalen a8—h1 för sin löpare. Den

skall ev. utöva tryck från b7 mot e4. Vit kan nu välja mellan 10. d3 och 10. d4. Vi hittar den förstnämnda fortsättningen i partiet Bronstein—Wade.

10. d3

Föregriper händelserna och stödjer ytterligare punkten e4 mot det planerade Lb7.

10. —, Sbd7

En ändamålsenlig lösning tycks 10. —, c5 erbjuda, varefter fältet c6 återigen står till springarens förfogande. Genom vits drag 10. d3 blir löparens verkningsområde på b7 starkt beskuret, varför denne i de flesta fallen sedermera utvecklas till e6. Man ser tydligt hur spelarnas planer måste anpassa sig efter situationens krav. Draget 9. —, Sb8 har dock i detta fall tvingat vit till försiktighet och redan detta visar att svart rönt en viss framgång.

11. Sbd2 Lbd7

I partiet Milic—Petrosjan, Belgrad 1956 spelade svart 11. —, c5 jämte Sb6 och c4, som dock inte till fullo löser spelöppningens problem. Svagheten i detta drag ligger däri, att bonden e5 saknar stöd och att framstöten d6—d5 blir utesluten.

12. Sf1 c5

I partiet Medina—Spasskij, Göteborg 1955 och Dückstein—O'Kelly, Zagreb 1955 spelade svart 12. —, Sc5. Vit fick dock därefter genom 13. Lc2, Te8. 14. Sg3, Lf8. 15. Sh2, d5. 16. Df3! initiativet.

13. Sg3 d5

Svart försöker skaffa sig initiativet genom ett bondeoffer, men bryter därigenom jämvikten till sin nackdel.

Den andra fortsättningen i denna variant:

10. d4

spelades i partiet Ciocaltea—Barcza. Denna framstöt är klart aggressivare än 10. d3, men har en nackdel — bonden e4 saknar nu "naturligt" försvar efter:

10. —, Lb7!

Detta drag är en förbättring i jämförelse med partiet Geller—Filip, Amsterdam 1956, där svart spelade 10. —, Sd7, varefter vit tilltvingade sig initiativet genom 11. c4 jämte Sc3.

11. Sbd2 Sbd7 12. Lc2 Tfe8

åtföljt av Lf8 och e×d4, som ger svart ett för vit obehagligt tryck mot punkten e4. Vit skulle sedan vara tvungen att dra f3 för att kunna försvara sin angripna bonde, vilket dock i sin tur framkallar en inte oväsentlig försvagning av kungsflygeln.

(Forts. fr. sid. 1)

Petrisian, Tajmanov (titelförsvarare) och Spasskij. Den från studenttävlingarna i Uppsala 1956 kände 19-årige Thal har gått hårt fram bland storheterna. Resultat och partier i nästa häfte.

☆

Vi har den ungerske stormästaren Szabo i Sverige på en större simultanturné. Hittills har den populäre gästen spelat en rad matcher i södra och västra Sverige. I början av mars står Norrköping (1. 3), Uppsala (3. 3) och Stockholm på programmet. Därefter fortsätter turnén till Mälardalen och Norrland.

NYA PRENUMERANTER

får enligt utfästelse några äldre häften gratis. Om någon ny prenumerant härvidlag blivit "bortglömd" — var god ge oss en påminnelse!

Partier

ETT FINALPARTI.

I näst sist sista ronden, den 21/12 1956, i schackklubben Fenix helgturnering för mästarklasspelare möttes bl. a. Bo Aurell, Fenix, och Karl Johansson, Manhem, Göteborg, i nedanstående parti. Båda hade fem poäng och låg i toppen tillsammans med Lilleström som också hade 5 poäng samt Weimo, som hade 4½. Dessa två möttes också. Det kan alltså betecknas som ett finalparti mellan Aurell och Johannesson. Den senare hade spelat mycket starkt i början av turneringen och ledde med fem raka segrar t. o. m. sjätte ronden. Det gällde således för Aurell att spela starkt. Så blev också fallet, men han använde sig mer av strategiska finesser än taktiska möjligheter. Detta ledde också till att han tog hem en säker och populär seger, skriver Västgöta-Demokraten, varifrån partiet är hämtat med kommentarer av Bo Aurell. Vad skall man kalla vits öppning? Indiskt i förhand kanske.

B. Aurell.		**K. Johannesson.**	
1. Sf3	Sf6	2. b3	

Mindre brukligt. I en turnering har det stor betydelse, om man kan överraska motståndaren med en ovanlig spelöppning, som man själv har tänkt igenom på förhand. Johannesson blir i det följande nödsakad att använda mycken dyrbar betänketid i sina försök att lösa spelöppningsproblemen. Det lyckas ej helt för honom denna gång.

2. —,	g6	3. Lb2	Lg7
4. c4	d6	5. d4	0—0
6. g3	Se4		

Detta drag spikar bonden på d4, som kan anfallas med c5 och Sc6. Om vit inte garderar löparen på b2 i tid och därmed upphöver den nämnda spikningen, kan han råka illa ut.

7. Sfd2!

Bättre än 7. Sb—d2. Textdraget öppnar stora vita diagonalen för löparen och möjliggör för vit att eventuellt hota med att rycka fram med f-bonden till f3.

7. —, f5 8. Lg2 c5!?

Härmed lägger svart ut en fälla för vit. Den består i varianten 9. S×e4, f×e4. 10. L×e4, Sc6, och nu är varken 11. e3, Lh3 eller avbyte av den viktiga vita fianchettolöparen mot springaren på c6 någon helt tillfredsställande lösning av vits ställningsproblem. Vit avstår dock från denna farliga fortsättning. Johannesson angav efter partiets slut 8. —, Sf6 såsom ett bättre alternativ.

9. S×e4 f×e4 10. Dd2!

Styrkan hos detta drag avgör händelseutvecklingen till vits förmån. Den viktigaste omständigheten är att spikningen av bonden på d4 upphäves.

10. —, c×d4 11. L×d4 e5
12. Le3

Undviker fortsättningen: 12. Lb2, Db6. 13. 0—0, e3. 14. D×e3, D×e3. 15. f×e3, Lh6. 16. e4, Le3†. 17. Kh1, Ld4 och liknande varianter.

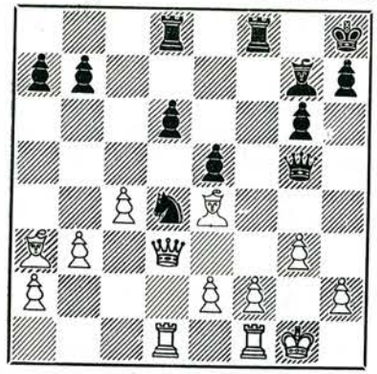
12. —,	Sc6	13. Sc3	Sd4
14. S×e4	Lf5	15. 0—0	L×e4
16. L×e4	Tb8	17. Dd3	

Riktat mot 17. —, b5, varjämte vit planerar Le3—c1—a3 jämte ev. småningom e3 för att driva bort den starkt posterade springaren på d4. Att slå denna med löparen på e3 vore olämpligt (olikfärgade löpare).

17. —, Kh8 18. Tad1 De7
19. Lc1 Tbd8 20. La3 Dg5

Svart ger bonden på b7. Att ta den kostar vit ett tempo, vilket underlättar för svart att sätta igång ett kungsangrepp.

Ställningen efter svarts 20:e drag.

21. L×b7

21. —, Dh5 22. f3 Dh3
23. e3 Sf5 24. Tf2 Lh6
25. Lc1 Tf7 26. Ld5 Te7
27. Tg2 T7e8

För att skapa en reträttplats på e7 åt springaren.

28. g4 Se7 29. g5 Lg7
30. Tg3 Dd7 31. e4

Svarts angrepp är tillbakaslaget, och den svarta ställningen är lamslagen.

31. —, Tf8 32. Kg2 h6

Det är ej lätt att finna någonting förnuftigt för svart att företa sig. Textdraget avser att frigöra fältet f6 för de svarta figurerna. Vits bonde på h6 avses bli ett skydd för svarts kung. Emellertid öppnas nu g-linjen för vits tunga artelleri.

33. g×h6 Lf6 34. Kh1 Lh4
35. Tg4 Lf6 36. h7 K×h7

Därmed har svarts kunge inte längre den vita bonden till skydd. Om svart å andra sidan ej slagit bonden, hade vit planerat 37. Lg8.

37. De3 S×d5

Svart har nu mycket knappt om tid. Han hoppas att vit svarar med att ta tillbaka på d5, så att Dg7 hinner att ske.

38. Dh6† Kg8 39. T×g6† Lg7
40. Tdg1 Tf7 41. c×d5 Uppg.

På 41. —, Kf8 följer 42. T×g7, T×g7. 43. Dm8† med matt efter några få drag. På annat drag av svart följer 42. Dh5 jämte 43. Lh6 med lätt seger.

OCH ETT TILL.

Även detta parti från näst-näst sista ronden hade finalkaraktär. Malte Lilliström fick i Borås äntligen lön för mödan efter många års slut. Hans idérika och finurliga spelsätt belyses särskilt väl av detta parti, som allmänt ansågs vara tävlingens vackraste. Oaktat inget skönhetspris var uppsatt borde förbundet nog fundera på att ge ut ett sådant, tycker bl. a. K. Sköld i Expressen, som där kommenterat partiet enligt följande:

KUNGSINDISKT.

K. Johannesson.		M. Lilliesträm.	
1. c4	Sf6	2. d4	c5
3. d5	g6	4. Sc3	Lg7
5. e4	d6	6. f3	Sa6

Denna idé, som består i att föra springaren till c7 och sedan inleda ett angrepp på damflygeln med a6 och b5, har de senaste åren vunnit allt större insteg i tävlingsschacket. Vem som uppfunnit systemet lär väl bli en tvistefråga, men en stor del av äran kan onekligen tillskrivas framlidne dr Torsten Relfsson, Jönköping, vilken redan för ett 30-tal år sedan utgav en omfattande teoretisk artikel om försvaret. Detta borde därför rätteligen kallas "Smålandsförsvaret" (som stolta smålänningar också gör), om det nu tillåts i de internationella kretsarna.

7. Le3 Sc7 8. Dd2

Först g4 hade varit att föredra. Nu förhindrar svart detta, och därmed kommer vit aldrig till den önskade motaktionen på kungsflygeln.

8. —, h5 9. 0—0—0

Riskabelt med tanke på de resurser till stormning svart har på damflygeln.

9. —, a6 10. e5 d×e5
11. L×c5 0—0 12. Kb1

Då vit inte har något kungsangrepp att hoppas på, hade det varit positionellt riktigare att med 12. d6 framtvinga dambyte.

12. —, Lf5† 13. Ka1 b5
14. d6 e×d6 15. L×d6 Te8
16. c×b5 a×b5 17. S×b5 Sa6

Svart har i angreppets intresse offrat en bonde, och hans nästa mål blir att öppna diagonalen för Lg7. Vits båda livvakter kring kungen blir nu föremål för en vittomfattande "uppmjukning".

18. Sh3 e4! 19. Lc4 e3
20. De2 Sd7 21. Sf4?

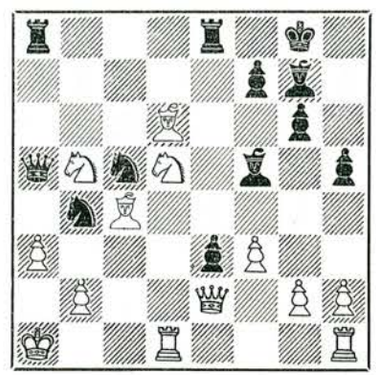
Efter detta blir läget ytterligare försämrat för vit. Bättre motstånd erbjöd g4.

21. —, Da5 22. Sd5 Sdc5
23. a3

Den stora pjäsanhopningen är sannerligen inte lätt att bemästra, särskilt som vit till råga på allt råkat i tidsnöd. Bättre var dock 23. L×c5, S×c5. 24. Sdc3 (ej Sc7 för D×a2† !, L×a2, Sb3 matt).

23. —, Sb4!

Ställningen efter 23. —, Sb4.

En finfin uppvisning i hästdressyr! Pållarna förs dock snabbt ut från arenan, ty det hotar D×a3! med matt i tre drag.

24. S×b4, D×b4 25. L×c5 D×c5
26. Tc1 T×a3†! 27. La2, Tea8
28. S×a3, D×a3

Av bara farten fortsatte svart nu med Tc8†, men efter L×c8 gav han slaget förlorat. En verkligt god underhållning!

SICILIANSKT PARTI.

Spelat i 3:e ronden i Hastings.

Alexander.		Larsen.	
1. e4	c5	2.Sf3	d6
3. d4	c×d4	4. S×d4	Sf6
5. Sc3	a6	6. Lg5	e6
7. f4	Ld7!		

I de moderna teoretiska översikterna ägnas inte en tanke åt detta synbarligen förträffliga drag. Vanligen sker 7. —, Le7 eller 7. —, Dc7. Bent Larsen har upptäckt att 8. e5 inte är något egentligt hot på grund av svaret 8. —, d×e5. 9. f×e5, Da5. Han besvärar sig varken med Le7 eller Dc7, utan gör viktigare drag.

8. Df3 Sc6 9. 0—0—0 S×d4
10. T×d4 Lc6!

En känd ställning, men nu med drag tillgodo för svart. En av de viktigaste varianterna i det sicilianska försvaret har fått ny belysning, och teoretikerna får börja om från början igen!

11. f5

Att denna aggressiva framstöt inte riktigt håller måttet framgår snart. Bättre möjligheter bör finnas.

11. —, Da5 12. L×f6 g×f6
13. f×e6 Dg5† 14. Kb1 f×e6
15. Lc4 De5 16. Thd 10—0—0
17. Se2 f5 18. Db3 Te8
19. Sc3

Inlednigen till en intressant men otillräcklig motattack. Tvunget var 19. e×f5; i den svårspelade ställningen torde dock svart ha de bästa chanserna.

19. —, f×e4 20. L×a6

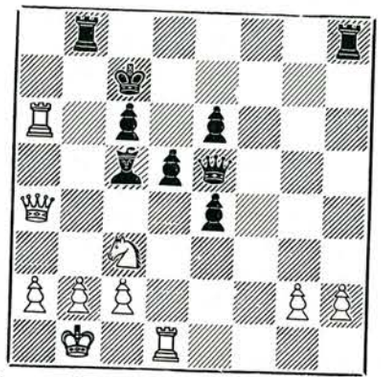
Med uträkningen att på 20. —, b×a6 spela 21. Tc4, Kd7, 22. T×c6, K×c6. 23. Da4 och D×e8.

20. —, d5! 21. Lb5 Lc5
22. Ta4 Kc7 23. L×c6 b×c6
24. Ta6

Enda draget mot hotet Tb8. Nu utför svart en vacker och tvingande manöver.

24. —, Tb8 25. Da4

Ställning efter 25. Db3—a4.

25. —, T×b2†! 26. K×b2 Tb8†
27. Kc1 Le3† 28. Td2 D×c3
29. Ta7† L×a7 30. D×a7† Tb7
31. Dd4

Vit undvik alltså matthotet, men har ingenting att hoppas i det följande slutspelet.

31. —, D×d4 32. T×d4 Kd6
33. Td2 c5 34. g4 e3
35. Tg2 d4 36. g5 Tf7
37. Kd1 e5 38. h4 e4
39. Ke2 Tf3 40. h5 c4
Uppgivet

Fortsättningen kan bli: 41. g6, d3†, 42. c×d3†. 43. Ke1, d2. 44. Ke2, Tf1!

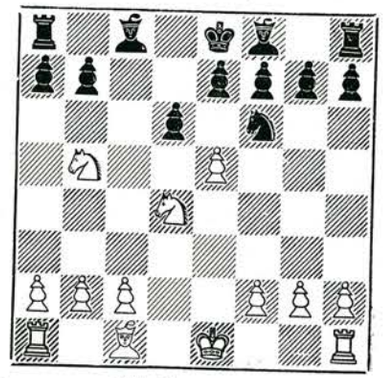
SICILIANSKT PARTI.

L. Szabo.		B. Larsen.	
1. e4	c5	2. Sf3	d6
3. d4	c×d4	4. D×d4	

Detta i ungerska schackkretsar välkända drag kan vara taktiskt välmotiverat. Men redan för ett par år sedan hade just Bent Larsen analyserat draget och funnit svarts möjligheter mycket tillfredsställande. Nu ställde sig den unge dansken själv frågan om han i dag skulle kunna lita på sina egna analyser för två år sedan! Hur som helst gav han sig modigt in på de svåra komplikationerna.

4. —, Sf6 5. e5 Sc6
6. Lb5 Da5† 7. Sc3 D×b5
8. S×b5 S×d4 9. Sf×d4

Ställning efter 9. Sf×d4.

9. —, d×e5

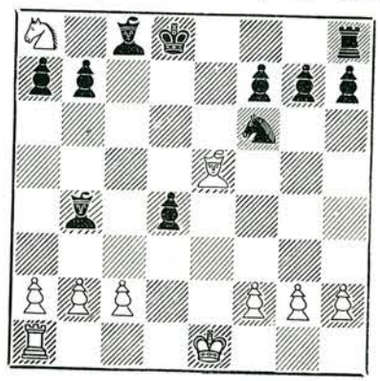
Kvalitetsoffret är poängen.

10. Sc7† Kd8 11. S×a8 e×d4
12. Lf4 e5

På 12. —, Sd5 följer 13. 0—0—0, fortfarande med invecklat spel.

13. L×e5 Lb4†

Ställning efter 13. —, Lf8—b4†.

Den kritiska punkten i partiet. Nu sker bäst, enligt Larsen, 14. c3! Därpå vore svarts problem icke slutgiltigt lösta.

14. Kf1(?)

Nu däremot följer en nästan dramatisk kraftutveckling mot den vita ställningen.

14. —, Te8 15. L×d4 b6
16. S×b6 a×b6 17. L×b6† Kd7
18. c4 Kc6 19. Le3 Sg4
20. Lf4 Lf5 21. h3 Sf6
22. Le3 Ld3† 23. Kg1 Se4
24. Td1 Le2 25. Tc1 f5
26. c5 La5 27. a3 Lc7
28. Te1 Lc4 29. Tc1 Lb3
30. h4 Le5 31. f4 Lf6
32. Kh2 Td8 33. Tb1 La2
34. b4

Den vita ställningen har länge varit hopplös.

34. —, L×b1 35. T×b1 Sc3
36. Tb3 Kb5 37. Tb2 Sd5
Uppgivet

DAMINDISKT.

B. Larsen.		F. Olafsson.	
1. Sf3	Sf6	2. g3	b6
3. Lg2	Lb7	4. c4	e6
5. 0—0	c5	6. Sc3	Le7
7. d4	c×d4	8. S×d4	L×g2
9. K×g2	Dc8	10. Lf4	

Ett drag typiskt för den unge danske stormästarens företagsamma stil. Försvarar vit sin c-bonde med damdrag kan svart föra damspringaren med tempovinst till c5 och på 10. b3 hänger Sc3 efter 10. —, d5. Om nu omedelbart 10. —, D×c4 så 11. Sdb5 med starka hot.

10. —, 0—0 11. e4 D×c4
12. Scb5 S×e4 13. Tc1 Dd5
14. f3 Sf6 15. Sc7 Db7
16. S×a8 D×a8

Svart har två bönder för kvalitén och förfogar över det starka fältet d5 att postera sin springare på, varför han inte har någon anledning att vara missbelåten med det sätt spelöppningen utfallit på.

17. Da4 Sd5 18. Sb5 Sc6
19. Sc3

Vits återtåg är ofrånkomligt, då han inte förmår uträtta något mot svarts fasta ställning och besvärande centralspringare.

19. —, S×f4 20. D×f4 Db7
21. Sb5?

Vit vill inte överge sina aggresiva avsikter på damflygeln men textdraget resulterar endast i bondeförlust.

21. —, Da6! 22. a4 Sb4
23. Dc7 D×a4 24. Sc3 Db3
25. D× d7

På Tb1 skulle Sd3 bli minst sagt besvärande.

25. —, D×b2† 26. Kh1 Lg5

För att ytterligare försvaga vits kungsflygel!

27. f4 Ld8 28. f5

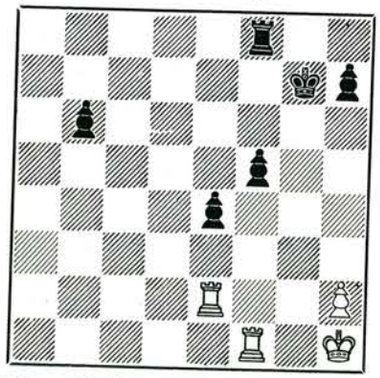
A-bonden är tabu på grund av hotet Sd3. Vit kan inte förbli passiv inför den hotande bondeuppmarschen på damflygeln och gör därför ett förtvivlat försök till kungsangrepp. 28. —, Lg5 skulle nu besvaras med 29. f×e6, L×c1. 30. e7 och vit vinner.

28. —, e×f5 29. Sb5 De2
30. Tce1 Dd3 31. D×d3

Slutspelet är vunnet för svart men vit har inget val.

31. —, S×d3 32. Ted1 Sc5
33. S×a7 g6 34. Sc8 Se4
35. Sd6 Le7 36. S×e4 f×e4
37. Tfe1 f5 38. g4 Lc5
39. g×f5 g×f5 40. Te2 Kg7
41. Tf1

Slutställning.

Här avbröts partiet, som uppgavs av vit utan fortsatt spel.

(Anm. av Z. N.)

Här ett vinstparti av den andre triumfatorn i Hastings, jugoslaviske stormästaren Gligoric. Partiet spelades två ronder före slutet och blev avgörande. Belgiern O'Kelly ledde nämligen turneringen, men kom genom denna förlust en halv poäng efter de båda vinnarna och fick dela 3—4 pris med islänningen Olafsson.

SPANSKT PARTI.

Gligoric.		O'Kelly.	
1. e4	e5	2. Sf3	Sc6
3. Lb5	a6	4. La4	Sf6
5. 0—0	Le7	6. Te1	b5
7. Lb3	d6	8. c3	0—0
9. h3	Sa5	10. Lc2	c5
11. d4	Dc7	12. Sbd2	Sc6
13. d×c5	d×c5	14. a4	Tb8
15. a×b5	a×b5	16. Sf1	

Hittills är allt välkänd teori. När svart har valt denna uppställning bör han ju ha känt sig säker på sin sak även inför de kommande problemen. Men likväl glider initiativet nästan omärkligt över till vit.

16. —, Ld6 (?)

Redan svarts första drag efter teorins slut kan misstänkas vara orsaken till hans följande svårigheter; bättre förefaller 16. —, Td8 jämte Le6.

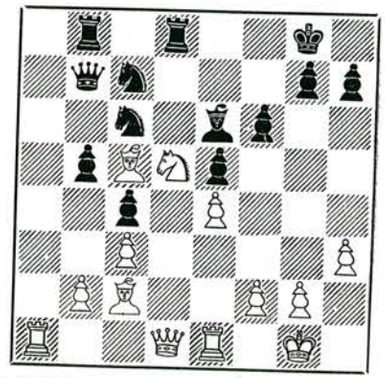
17. Lg5 Se8 18. Se3

Det är tydligt nog att vit alltför lättvindigt har fått fältet d5 i besittning. Svart står nu trångt och utan siktbar befrielsemöjlighet.

18. —,	f6	19. Sd5	Db7
20. Le3	Le6	21. Sd2!	Sc7
22. Sb3	c4	23. Sc5	L×c5
24. L×c5	Tfd8		

För svart är det bara en chimär att han har klarat upp det hela och nu hotar att slå på d5.

Ställning efter 24. —, Tfd8.

25. Dh5!

Indirekt gardering av d5 och tidsvinst för fortsatt utnyttjande av svarts trängda läge.

25. —, Lf7 26. Dh4 Se6

Att slå på d5 kostar som lätt synes en hel pjäs.

27. Lb6 Te8 28. b3! Sf4

Något bättre var kanske 28. —, c×b3. 29. L×b3, Sf4.

29. b×c4 Sg6 30. Dg4 L×d5

Kostar en bonde, men 30. —, b×c4. 31. Teb1 är minst lika oangenämt.

31. e×d5	D×b6	32. d×c6	D×c6
33. c×b5	D×c3	34. L×g6	h×g6
35. D×g6	Te7		

På 35. —, Tec8 avgör genast 36. Ta7! Den "enkla" bonden på b5 bringar nu svart på fall, och överraskande snabbt för övrigt.

36. Tab1	Teb7	37. Tec1	Dd4
38. Tc6	Kf8	39. Dc2	Dd7
40. b6	Kg8	41. Td1	Uppg.

SICILIANSKT PARTI.

Clarke, England.		Toran, Spanien.	
1. e4	c5	2. Sf3	d6
3. d4	c×d4	4. S×d4	Sf6
5. Sc3	a6	6. f4	e5
7. Sf3	Sbd7	8. Lc4	

Får en tillfällig (?) framgång. Till systemet hör annars 8. Ld3 och även 8. Le2.

8. —,	Le7	9. a4	0—0
10. De2	b6	11. 0—0	Lb7
12. f×e5	d×c5	13. Lg5	Sh5?

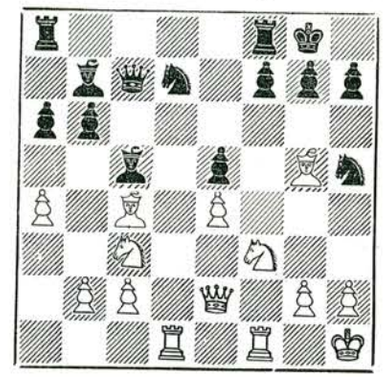
Leder icke till eftersträvad avlastning. Bättre 13. —, Dc7.

14. Tad1! Lc5†

På 14. —, L×g5. 15. S×g5 får vit direkt vinstspel, t. ex. 15. —, Sf4. 16. T×f4, och 15. —, Shf6. 16. T×f6! Eller 15. —, D×g5. 16. T×d7, Sf4. 17. T×f4 etc.

15. Kh1 Dc7

Ställning efter 15. —, Dd8—c7.

Nu återstår ett lätt och behagligt arbete för vit.

16. T×d7!	D×d7	17. S×e5	Dc7
18. S×f7	g6	19. Sd5	L×d5
20. L×d5	Ta7	21. Sd6†	Kg7
22. T×f8	Uppg.		

NIMZOINDISKT.

Olafsson, Island.		Penroce, England.	
1. d4	Sf6	2. c4	e6
3. Sc3	Lb4	4. e3	e5
5. Sf3	0—0	6. Ld3	Sc6
7. 0—0	L×c3	8. b×c3	d6

Att två steg med d-bonden är så betydligt mycket vanligare bör väl bero på att textdraget anses ha större nackdelar. Härför talar också partifortsättningen.

9. Sd2	e5	10. Sb3	Te8
11. f3	b6	12. e4	Sh5
13. g3	Lh3	14. Tf2	g6
15. d5	Sb8	16. a4	a5
17. Lh6	Sd7	18. Dd2	Sg7

Svart står redan dåligt, han måste offra en bonde för att rädda löparen och blir sedan utsatt för avgörande angrepp på g-linjen.

19. g4	Sf8	20. Kh1	f5
21. g×f5	Ta7	22. Tg1	g×f5
23. e×f5	Kh8	24. Lg5	Dc8
25. Lf6	L×f5	26. Dh6	T8e7
27. Tfg2	Uppg.		

ENGELSKT PARTI

A. O'Kelly.		P. H. Clarke.	
1. c4	e5	2. Sc3	Sf6
3. g3	g6		

Frågan är om inte redan detta drag lägger grunden till svarts senare svårigheter och brist på terräng. Det vanliga är här 3. —, d5.

4. Sf3	Sc6	5. d4	e×d4
6. S×d4	Lg7	7. Lg2	0—0
8. 0—0	Te8	9. Sc2	

Det hotade 9. —, S×d4. 10. D×d4, Se4.

9. —, d6 10. h3 Le6
11. Se3

Vit förhindrar härmed svart från att befria sin ställning med d5.

11. — Dd7 12. Kh2 Se7
13. Sed5 Kh8

Svart vill bemöta 13. Lg5 med Seg8 men förbiser vits följande drag, som berövar honom fianchettolöparen och försvagar kungsställningen.

14. Lh6! Seg8 15. L×g7† K×g7
16. Dd4 c5

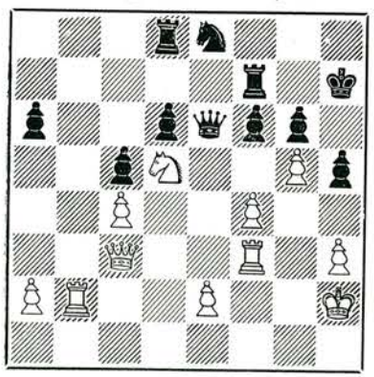
Härmed försvagar svart sin bondeställning, men det fanns inget alternativ, då den farliga fängslingen av Sf6 genast måste upphävas.

17. Dd3 L×d5! 18. L×d5! Tab8
19. Tad1 a6 20. Lg2 Ted8
21. f4 b5 22. b3 b×c4
23. b×c4 Se7 24. g4 h5

Det hotade f5, vilket svart vill förhindra, men nu försvagas kungsställningen ytterligare.

25. g5 Se8 26. Td2 De6
27. Ld5 S×d5 28. S×d5 Tb7
29. Tf3 f6 30. Dc3 Tf7
31. Tb2 Kh7

Ställning efter 31. —, Kh7.

32. f5!

Vit sätter in den avgörande stöten mot den försvagade svarta kungsställnigen.

32. —, g×f5 33. Te3 Dd7
34. g×f6 f4 35. Te7 T×e7
36. f×e7 Uppg.

(Anm. av Z. N.)

A-gruppen.

KUNGSINDISKT.

B. Sundberg.		**H. Raffay.**	
1. d4	Sf6	2. Sf3	g6
3. g3	Lg7	4. Lg2	0—0
5. 0–0	d6	6. c4	Sc6
7. Sc3	e5	8. e3	

Vit vill uppehålla spänningen i centrum. Här brukar annars vanligen ske 8. d5 men också 8. d×e5 har försökts. Svart kunde nu efter ett känt recept i den jugoslaviska varianten (med c5 i stället för e5 framspelad) med 8. —, Lg4. 9. h3, L×f3. 10. D×f3, Sd7! tvinga vit att förklara sig eller byta på c6, i båda fallen med tillfredsställande spel för svart.

8. —, Lf5 9. d5

Mera i överensstämmelse med föregående drag hade väl 9. b3 varit. Nu kan 8. e3 komma att stämplas som tempoförlust.

9. —, Sb4

Här har springaren ingen framtid. Det naturliga och rätta var 9. —, Se7.

10. Se1 Dd7 11. e4 Lh3
12. a3 Sa6 13. Sd3 L×g2
14. K×g2 Se8 15. Lg5

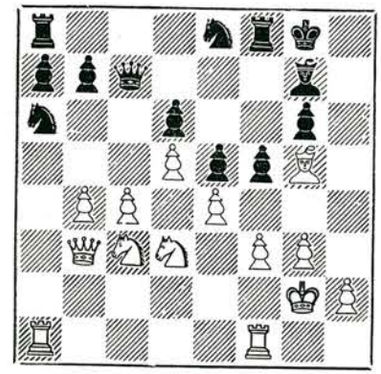
Ett svårförståeligt drag och i viss mån riskabelt då löparen lätt kan råka i klämman här. 15. Le3 är att föredra.

15. —, f5 16. f3 c5
17. b4 c×b4?

Med detta drag slår svart in på fel väg och kommer i klar nackdel. Med 17. —, f4! 18. g4 (18. g×f4, h6 är farligt för vit). 18. —, Lf6 gör sig svart kvitt sin dåliga löpare och får motspel.

18. a×b4 Dc7 19. Db3

Ställning efter 19. —, Db3.

19. —, Tf7

På 19. —, Tc8 hade vit spelat 20. c5!, d×c5. 21. b×c5 och efter 21. —, S×c5 vunnit elegant med 22. S×c5, Dc×5. 23. Dc4. 24. d7!

20. Le3 Tac8 21. c5 Dd8
22. c6! Sb8 23. T×a7 f4
24. Lg1 f×g3 25. h×g3 Dg5
26. Da2 Sf6 27. b5 Sh5

Allt är förgäves. Vit parerar lätt svarts försök till motangrepp och avgör partiet i några drag.

28. Sce2 Tcf8 29. Dc2 Sf4†
30. Sd×f4 e×f4 32. c7 f×g3
32. c8D T×c8 33. D×c8† Tf8
34. D×b7 Uppg.

Svartspelaren i detta parti är identisk med förstabordsspelaren i det österrikiska lag, som tog hem EM-cupen för järnvägsmän 1956 i Holland före Västtysklands, Bulgariens och andra mästarspäckade lag. Hans blygsamma sjundeplacering i A-gruppen vittnar gott om styrkan även i denna klass i Hastings.

(Anm. av Z. N.)

RETISYSTEM.

Spelat i Viborgs jub.-turn.

A. Nielsen.		**L. Rellstab.**	
1. Sf3	Sf6	2. g3	b6
3. Lg2	Lb7	4. 0–0	g6
5. b3	Lg7	6. Lb2	0—0
7. d3			

Detta sätt att spela något slags kungsindiskt i förhand förefaller inte lika gott nu när båda parter har fianchetterat även sina damlöpare. 7. c4 verkar bättre.

7. — c5 8. e4 Sc6
9. Sbd2 d5 10. e×d5 S×d5
11. L×g7 K×g7

Löparbytet har endast resulterat i en bestående svaghet på c3.

12. Sc4 Tb8 13. Te1 f6!
14. h4

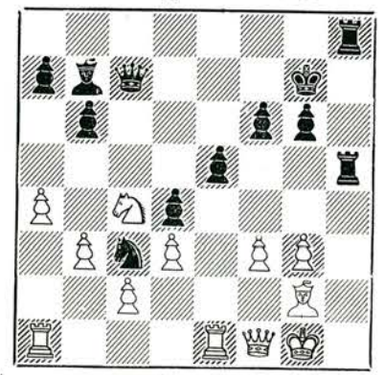
Öppnandet av h-linjen kommer bara svart till godo, men vit är redan i förlägenhet om goda drag.

14. —, e5 15. h5 Sd4
16. S×d4 c×d4 17. h×g6 h×g6
18. a4 Th8 19. Dg4? Dc7
20. De6 Tbd8 21. Dg4

Även den vita dammanövern blev alltså stämplad som förfelad. Det hotade 21. —, Lc8 med damfångst.

21. —, Th5 22. De2 Sc3
23. Df1 Tdh8 24. f3

Ställning efter 24. f3

24. —, e4!

Bryter allt motstånd! Efter avslag på e4 följer 25. —, D×g3 med efterföljande matt genom Th1 och efter 25. f4, e4 finns lika litet någon parad mot Th1. Vit väljer ett tredje dödssätt.

25. Df2 e×f3

och vit gav upp ty efter 26. L×f3, Th1†! 27. L×h1, T×h1 är det matt!

Anm. av Z. N.

Reservmästarturneringen.

SICILIANSKT PARTI.

Z. Nilsson. **Dr S. Fazekas**

1. e4 c5 2. Sf3 Sf6

Svartspelaren är känt för sin hemfallenhet åt bisarra och föga använda spelöppningar, i vilka han ofta utvecklar ett orginellt och djuptänkt spel. Valet av Nimzowitschvarianten kommer därför ej som en direkt överraskning för vit, som beslutar sig för att bemöta den positionellt.

3. Sc3 d5 4. e×d5 S×d5
5. d4 S×c3

I ett parti Nimzowitsch—Alapin 1911 fortsatte svart med 5. —, e6 men kom efter 6. S×d5!, D×d5. 7. Le3, c×d4. 8. S×d4, a6 9. Le2 snabbt i nackdel och förlorade. Textdraget är starkare.

6. b×c3 g6

Utvecklingen av löparen till g7 är inte bra och borde ha ersatts med 6. —, e6 och 7. —, Le7. Nu kommer vit snart i fördel.

7. Lb5† Ld7 8. L×d7† S×d7
9. Tb1 Dc7 10. 0—0 Lg7
11. De2 0—0

Något bättre än detta bondeoffer har svart inte, men det ger honom en del motspel.

12. D×e7 Tfe8 13. Dg5 c×d4
14. c×d4 b6 15. Tb2 Sf8
16. Le3

Med Db5 hade vit kunnat undvika de följande förvecklingarna, som dock utfaller till hans fördel.

16. —, f5 17. Dg3 Dc3
18. Tfb1 Se6 19. h4!

Det hotade 19. —, f4! och 19. Ld2 skulle ha strandat på 19. —, S×d4!

19. —, Tad8 20. h5 Sf8
21. h6 Lf6?

Nödvändigt var Lh8. Nu tvingas svart till löparbyte och därmed följande försvagning av kungsflygeln, vilket vit i fortsättningen utnyttjar genom att återge bonden och övergå till kungsangrepp.

22. Lg5 L×g5 23. D×g5 Td6
24. Tb5! D×c2 25. Tc1 De2

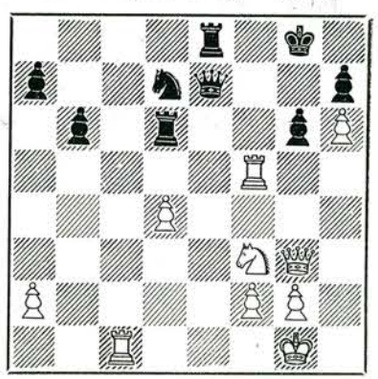
På De4 avgör 26. Te5, T×e5. 27. d×e5.

26. T×f5 De7

På 26. —, Se6 hade vit planerat den vackra fortsättningen 27. Df6!, g× Tf5. 28. Tc7!! eller 27. —, Tf8. 28. Tc8!, T×c8. 29. Df7†, Kh8. 30. Te5 med avgörande hot i båda fallen.

27. Dg3 Sd7

Ställning efter 27. —, Sd7.

28. Tc7!

Tornets inträngande på sjunde raden avgör striden.

På 28. —, De6 skulle nu följa kvalitetsoffret 29. Te5! och vit vinner efter trevliga vändningar, men svart går nederlaget tillmötes på enklare vägar.

28. —, Tf8 29. T×f8† D×f8
30. Se5 S×e5 31. D×e5 Tf6
32. Tg7† Kh8 33. Te7 Kg8
34. Te8 Tf7 35. d5 D×e8
36. D×e8† Tf8 37. De6† Tf7
38. d6 Uppg.

(Anm. av Z. N.)

SICILIANSKT PARTI.

Spelat i Viborg Skakklubs internationella jubileumsturnering.

Zandor Nilsson. **Börge Andersen.**

1. e4 c5 2. d4 c×d4
3. c3 —

Morragambiten, med vilken Ivkov och andra jugoslaviska mästare haft många framgångar på senare tid.

3. —, Sc6

Ett annat och förmodligen bättre sätt att avböja gambiten är 3. —, Sf6. 4. e5, 5. c×d4, d6. 6. Sf3, Sc6 såsom i partiet Unzicker—Geller, Göteborg 1955.

4. c×d4 d5 5. e×d5

5. e5 måste förkastas på grund av 5. —, Db6! och 5. Sc3 för 5. —, Sf6! Nu uppstår med dragomkastning en känd variant av Caro-Kann.

5. —, D×d5 6. Sf3 Lg4

Pachman anger som bästa drag 6. —, e5.

7. Le2 Sf6 8. Sc3 Da5
9. 0—0 e6 10. h3

För att beröva damen fältet h5 senare i partiet.

10. —, Lh5 11. Le3 Le7
12. a3 0—0 13. b4 Dc7

13. —, Dd8 var nödvändigt. Nu ökas vits fördel kraftigt. På 13. —, Df5 kunde följa 14, b5, Sb8 (14. —, Sa5. 15. Da4, b6. 15. Sh4!) 15. Sh4! L×e2. 16. S×f5, L×d1. 17. S×e7†, Kh8. 18. Tf×d1, Te8. 19. d5! T×e7. 20. d×e6 med vinstspel för vit.

14. Tc1 a6 15. Se5! L×e2

På 15. —, S×e5 följer 16. Sd5!

16. D×e2

16. S×e2 hade lett till en klar positionsfördel efter avbyte på c6, men vit har andra möjligheter i sikte.

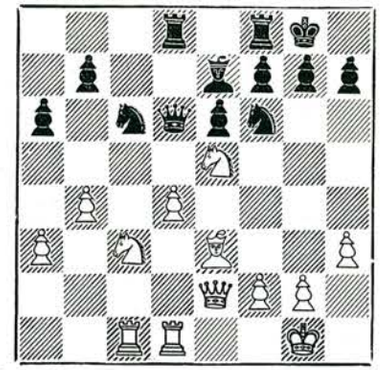
16. — Dd6

Enda draget. På 16. —, S×e5 avgör åter 17. Sd5!

17. Tfd1! Tad8

Det var svårt att se någon lösning på svarts problem. På 17. —, Tac8 följer 18. Sc4, Dd8. 19. d5, e×d5. 20. Sb6 och på 17. —, S×e5 18. Lf4, Sf3†. 19. D×f3, Dd7. 20. d5! har svart föga bättre perspektiv.

Ställning efter 17. —, Tad8.

18. Lf4!

Framtvingar avgörandet! Det hotar kvalitets-vinst med Sg6 och försöker svart parera med 18. —, Tfe8 så följer 19. Lg3 och hotet 20, S×f7 står ej att klara. Även 18. —, Sd5 strandar på 19. S×d5, D×d5. 20. S× c6, b×c6. 21. D×a6. Svart prövar därför att anta bondeoffret.

18. —, S×d4 19. De3 Db6
20. Sc4 Dc6

20. —, Da7. 21. Lc7 med kvalitetsvinst hade väl varit det minst onda för svart, men han tror sig om att kunna behålla Sd4, ty han har sett att efter 21. T×d4, T×d4. 22. D×d4, Td8 återvinner han pjäsen på c4.

21. Sa5! Db6 22. Le5 L×b4
23. Sc4 Dc5 24. a×b4 D×c4
25. L×d4!

Garderar indirekt b4 som inte kan slås för kvalitetsvinst. Nu kan inte svart komma bort från avdragshotet på c-linjen utan att låta vit slå på f6 och därmed avgöra partiet i några drag.

25. — Dc6 26. L×f6 g×f6
27. Se4 T×d1 28. T×d1 Dc2
29. Tc1 Db2 30. Dh6 Uppg.

(Anm. av Z. N.)

Detta tillerkändes priset för bästa parti.

Problem

Bidrag och lösningar till BROR LARSSON, Kungstensgatan 63, 4 tr., Stockholm Va.

10658. Åke Ericson,
Nora.
Tillägnat H. Hultberg.

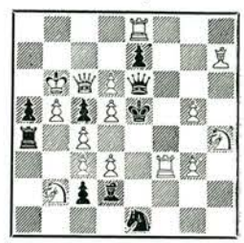
Matt i 2 drag.

10659. Jac. Haring,
Haag.

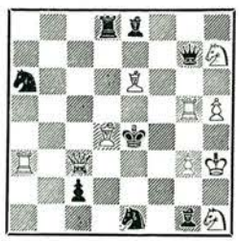
Matt i 2 drag.

10660. Edvin Karlsson,
Gräsmyr.

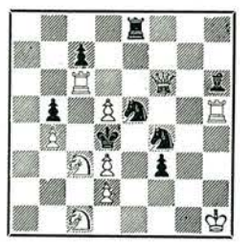
Matt i 2 drag.

10661. P. A. Koetsheid o. J. Hartong,
Holland.

Matt i 2 drag.

10662. E. Petite,
Oviedo.

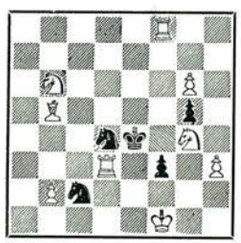
Matt i 2 drag.

10663. J. Szöghy,
Budapest.

Matt i 2 drag.

10664. Tore Andersson,
Tyringe.

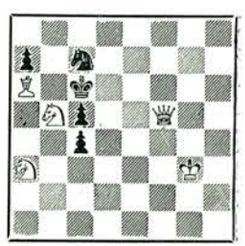
Matt i 3 drag.

10665. Herbert Hultberg,
Stockholm.

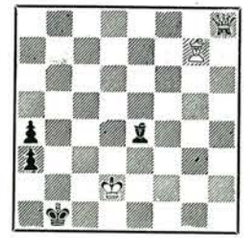
Matt i 3 drag.

10666. P. A. Koetsheid,
Sassenheim.

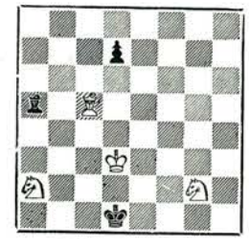
Matt i 3 drag.

10667. Ivar Larsson,
Västerås.

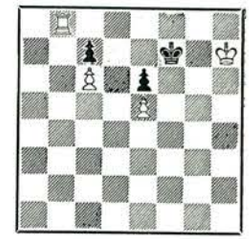
Matt i 4 drag.

10668. Werner Speckmann,
Hamm.

Matt i 4 drag.

10669. Werner Speckmann,
Hamm.

Matt i 5 drag.

Lösningsfrist sex veckor.

För varje korrekt lösning till en tvådragare ges 2 poäng, en tredragare ger 3 poäng och flerdragare poäng efter svårighetsgrad. Vid uppnådda 500 poäng erhålles ett bokpris. Man behöver inte sända in lösningar till samtliga problem utan kan nöja sig med ett fåtal beroende på lösarens egen förmåga att knäcka nötterna. Bilösningar, dualer i viktiga varianter och angivande av föregångare ger extrapoäng. Men skriv lösningar och eventuella andra meddelanden, bidrag, o. d. på skilda papper! All korrespondens rörande problemspalten till Bror Larsson, Kungstensgatan 63 IV, Stockholm Va. LÖS PROBLEM!

LÖSNINGAR TILL PROBLEMEN 10604—10618, HÄFTE V 1956.

10604 (Ekestubbe). 1. Lf4 med Grimshawvändningar på d6. Flera förförelser stranda endast på ett motdrag t. ex. 1. Ld6? (många), Sd3! *10605 (Ekström).* 1. c5? (2. Lb5). Vit blockerar c5 och avskär L-linjen mot d4, varför svart kan spela De8!, ty nu går ej 2. Sf4. 1. f4? (2. Df3). Vit blockerar f4 och avskär D-linjen mot d4, så svart kan spela Da8! och nu ej 2. Sc5. 1. d5 är lösningen. Tyvärr ger 1. —, Sf5 dubbelmatt. *10606 (Ericson).* Försöket 1. Sf5? är lockande, men strandar på S×f3. Däremot går 1. S×d5 med fyra mattförändringar. Att S måste flytta ser man genast (EW). *10607 (Karlsson).* 1. Sh5. Bl. a. en Plachutta med olika vita linjeöppningar i mattdraget. Kompakt ställning. *10608 (Larsson).* 1. Dh8. Det lockande 1. Ld5? besvaras med T×b2! *10609 (Stojanov).* 1. La5 (2. Sd2), Td4 (Ld4, S3d4, S5d4) 2. Dc1 (Dg8, Tc3, Ld5). Intressant svart spel på d4 med prima varianter (ÅA). *10610 (Svennerstedt).* 1. De7. Utan alltför stora pretentioner. *10611 (Wennick).* Med vit Bg6. 1. Dc8 (2. Sb6), Sb5 (Sc6, Se6, Sf3, Sc2) 2. Dc6 (Dd7, Tf5, Se3, Le4). Varje svart S-drag är en linjeöppning för Le3 men samtidigt en avskärning av någon annan svart pjäs. Bra gjort. De lösare, som angivit både lösning och varpå den strandade i ursprungsversionen, erhåller 3 poäng. De som angett 1. Dc8, men ej observerat svarts totalparad får 1 poäng. *10612 (Wiahl).* Här får vi för andra gången be om ursäkt. "Korrekturet", som angavs i nr VI är fel. Rättelligen bör det stå: *Tillfoga vitt T e3.* Några skickliga lösare har själva kunnat ange detta (3 poäng) och alla, som inte bara skrivit ett streck poängbelönas. 1. T6e6 blir så lösningen. *10613 (Andersson).* 1. S×e6 (2. Ld3), d×c6 (d×e6, Kd5, g4) 2. D×c6 (D×e6, Tf5, Tf4). Variantrikedomen är ju ett plus (EK). Innehållsrik och intressant (ÅA). *10614 (Heilbut).* 1. Ld4, g2 (b5, g5) 2. Th3 (T4×h5, Lc3). Förf. har här med flit konstruerat en ställning, som ser ut som ett halvlåsningsproblem utan att dock vara det. En föga beakad tanke här utförd på maximal distans. *10615. (Hemmingsson).* 1. Scd4, c×d4 (Kd5, Kb4, h4) 2. Da5 (Da2, c3, Se3). Man kan finna fyra modellmatter. Problemet har också fått ett gott mottagande.

Småtrevligt, roande (EW). Författarnamnet garanterar elegant lösning (ÅA). Utmärkt problem med många förförelser (EW). *10616 (Koetsheid).* 1. Dc4, e3 (L×f4, e5 Sb4, Td6, Sd3) 2. Sd4 (Se5, D×g8, D×c1, D×c5, D×f5). Effektivt men föga vackert spel (EW). *10617 (Vatarescu).* 1. Ld3, T— 2. T slås på sju olika fält utan dualer. Maximum är förstås fjorton fält *10618. (Åkerblom).* 1. Lg3 (2. D×b4), Kd5 (Ke3, Ke4, Kc3) 2. Ld3 (Le5, Le2, Dc7). Förnämlig inledning till ett grant modellmattkomplex. Styvt gjort! Det ser så enkelt ut! (EW).

Föregångare: Från *Åke Ericson, Nora,* har vi mottagit följande problem, som bör jämföras med nr 10512. L. J. Zagorujko. 1. pris Östblocksturnering 1954. Ka8, Db4, Te7, Lb8, e8, Sd4 — Kd5, Tc1, f1, Lh1, Se1, g4, Ba6. 2÷. Förspel 1. —, Sc2 (Sf3). 2. Lc6

någon insikt i problemkonstens mysterier väl där ej förefanns, ironiserade över fantasischacket och då speciellt över pjäsen gräshoppan! Ja, vad skulle en yngling svara! Bland dem som tidigare lämnat problem till Herman Jonssons var även den kände filosofen professor Vitalis Norström, som för övrigt i en av sina föreläsningar drar upp en intressant parallell mellan "problemställningen" vid komposition av schackproblem och vid lösandet av vetenskapliga frågor. Nåväl, när jag frågade farbror Herman om Norström som komponist blev svaret: "Ja, då det gäller schackproblem var han förstås inte någon professor!" En gång råkade jag ofrivilligt göra farbror Herman generad. Jag hade den glädjen att få rota i hans schackbibliotek, som till större delen bestod av de kända White-böckerna. Dessa är i regel bundna i rött klot, men de tidigare böckerna är häftade och har ej den karakteristiska färgen. Detta hade jag då ej reda på utan utropade: "Alla är ju inte röda!". Men farbror Herman hörde fel: han fattade röda som rörda, och började smått skamsen tala om att han inte just kanske tittat i en del av böckerna etc. Nå, farbror Herman var ursäktad. Han hade *sin* intressesfär, och då är det helt naturligt, att han låtit mycket passera oläst. Herman Jonsson var en man som det varit en stor glädje att få träffa. Schackproblemkonsten betydde mycket för honom, och hans betydelse för vår svenska problemkonst kan säkerligen inte tillräckligt betonas. Problemet ovan har en hedersplats i J. A. Ros' "370 . . ." och kan tveklöst betecknas som ett av Herman Jonssons bästa. Lösning 1. Lg5.

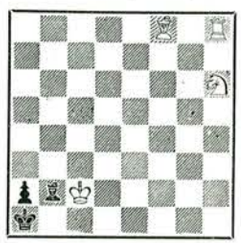
Herbert Hultberg.

SEEBERGER.

Det låter kanske litet egendomligt för den oinvigde, när han får veta att det finns *råttfällor* i problemschack, men det gör det faktiskt. Bevis: nr 10671 nedan.

10671. A. Chéron.

Hamb. Corresp. VII, 1943.

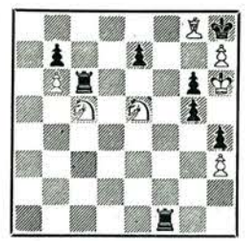
Matt i 3 drag.

1. Sf5, fällan gillras. Vit hotar 2. Th1 och den lilla råttan kilar iväg och tar ostbiten, L×h8. Varpå programenligt råttfällan slår igen 2. Sg7. Mycket tragiskt för svart, ty han är nu i dragtvång och har inget annat val än L×g7, varpå dramat avslutas med 3. L×g7. Det var en *råttfälla* alltså. Ett högst prosaiskt namn på en idé, men vad ska man säga om, att den franska termen för samma sak är *giljotintemat.*

Att göra en svart pjäs mer eller mindre overksam, sedan den med ett kritiskt drag överskridit en skärningspunkt, vilken sedan besättes av en annan pjäs, förekommer ofta. Vanligtvis sker inspärrningen, för att en pjäs' verkningslinje ska avbrytas men ibland endast för att pjäsens rörelsefrihet måste inskränkas utan att man avser något bestämt fält, mot vilket den skulle kunna verka. Temat introducerades av J. Seeberger (1860) och har fått sitt namn efter upphovsmannen.

10672. F. Sackmann.

V. Deutsche Schachbl. 1910.

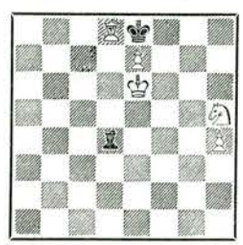
Matt i 5 drag.

I nr 10672 spelas 1. Se4, Te8. 2. S×g5, Tcf6. 3. Le6 och nu är Te8 "inspärrat" utan att därför sakna rörelsefrihet och svart är i dragtvång. Det följer 4. Sf7 och matt i nästa drag.

En miniatyr med motsvarande tankegång är följande problem.

10673. Edv. af Hällström.

Suomen Shakki X, 1928.

Matt i 5 drag.

(Lf7). Försök 1. Se6? (Dd4), Sc2 (Sf3) 2. Sc7 (Sf4) men 1. —, Tc4! Försök 1. Sb3? (2. Dd4), Sc2 (Sf3) 2. Dc5 (De4) men 1. —, Tf5! Lösning 1. Se2, Sc2 (Sf3) 2. Sc3 (Sf4). En mästerlig sak.

Och *Jan Mortensen, Köpenhamn,* visar: Chr. Wiehe, 320 danske Skakopgaver, 1902. Kf8, Dd5, Sh4 — Kh8, Sh6, Bg7, h7. 2⩲. 1. Dh1. Jämför 10558. Vidare meddelar han att 10653 a redan gjorts av P. Larsen, TfS 1910 (med vit Ba5). Vi tackar för upplysningarna.

Korrektur: 10637 (Marysko). Vit Lg3 i stället för på h3. Ombrytningsfel. Lösning kan sändas samtidigt med lösn. till detta häfte.

LÖSARLISTA HÄFTE V, 1956.

R. Ahlmark II 162+38=200, E. Albenius 468+19=487, T. Andersson II 385+38=423, Ä. Andersson II 392+38=430, Ä. Ericson 411+20=431, T. Fahlman 387+10=397, B. Hellström 77+26=103, C. I. Holm II 292+27=319, J. P. Jensen III 249+29=278, E. Karlsson II 369+35=405, K. Karlsson 233+4=237, I. Larsson 264+35=299, L. Larsson (N—e) 127+4=131, Fr. Lindgren II 157+16=173, E. Mörk 475+31=506, G. Naujoks 107+33=140, A. Nilsson III 306+24=330, E. I. Nordin 6+0=6, M. Nordström II 230+30=260, O. E. Olsson III 49+10=59, E. Peterson 139+36=175, P. O. Ringvall II 57+17=74, H. Svensson II 5+19=24, E. Wennick 431+27=458, A. E. Wester II 17+10=27, E. Wikström 35.

Den här gången kan vi gratulera herr *Evald Mörk, Gävle,* till de 500 poängen, som berättigar till ett bokpris. Med 6 poäng till godo börjar han klättringen uppför nästa stege och vi önskar god fortsättning.

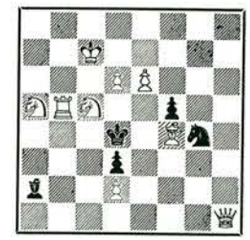
Vår statistiskt sinnade medhjälpare rapporterar följande resultat från poänglistorna under 1956. *1. Tore Andersson, Tyringe,* 167 poäng. En glänsande prestation och resultatet av den bestämda föresatsen att bli segerherre. TA har ju tidigare varit tvåa flera år. *2. Ralph Ahlmark, Göteborg,* 150 poäng. Föregående årens toppman har denna gång tagit det litet lugnare. Nu väntar vi en spännande och hård, kamratlig kamp 1957 mellan dessa bägge elitlösare. *3. Ivar Larsson, Västerås,* 140 p. Förnämlig prestation av en lösare, som först på senare tid ägnat sig åt problemschack. 4.—5. E. Peterson och P. O. Ringvall 139 p. 6. E. Karlsson 137 p. 7. E. Mörk 136 p. 8. C. I. Holm 132 p.

Men alla lösarbrev är lika välkomna, vare sig avsändaren tillhör de som benar ut nästan allting, eller han nöjer sig med att klara av endast några tvådragare.

HH:s HÖRN.

10670. Herman Jonsson.

2. pr. British Chess Magazine 1890.

Matt i 2 drag.

Det var någon gång i början av 1930-talet som jag kom i kontakt med Herman Jonsson (20/2 1860—30/12 1936), och jag minns än i dag hur han mötte mig en mulen söndagsförmiddag, då jag med buss anlände till Partille från Göteborg. Han hade små pepparkornsögon, pigga och vänliga. Snart var vi bänkade vid hans stora schackbräde och pratade problem, han slängde titlarna d. v. s. han kallade mig för du och jag honom för farbror Herman. Mina besök hos honom upprepades då och då ända till hans bortgång 1936. Herman Jonsson var på sin tid enligt samstämmiga vittnesbörd Sveriges främste tvädragskomponist. Då jag träffade honom hade han för länge sedan slutat komponera — han var en mycket upptagen man: ursprungligen lantbrukare hade han arrenderat bort sin gård till en broder och var nu verksam inom kommunalpolitiken — men han var schackredaktör i Nya Dagligt Allehanda, vars spalt inte minst på grund av att problemen från de berömda Trollhätteturneringarna där tör första gången publicerades hade världsrykte. Som domare i dessa turneringar fungerade han tillsamamns med sina vänner Joel Fridlizius och J. A. Ros. Alltsedan 1884 hade han varit schackredaktör, först i Allehanda för Folket, sedan i Vårt Land och slutligen i Nya Dagligt Allehanda, varför han 1934 firade 50-årsjubileum som schackredaktör, ett rekord som icke slås i första taget! Även om han och jag inte precis gick på samma problemistiska våglängd — han måste ju utan tvekan räknas till de "problemkonservativa" och jag hade råkat under P. H. Törngrens inflytande — kom vi mycket bra överens, då vi finkänsligt nog undvek att diskutera brännbara ämnen, t. ex. i detta fall mattbildsproblemet contra kombinationsproblemet eller fantasischacket. Däremot erinrar jag mig att *familjen* Jonsson vid ett tillfälle, då jag som middagsgäst sammanstrålat med den, trots att

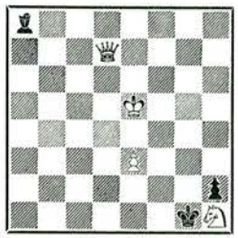
Svart L måste hela tiden hålla sig på diagonalen a1—h8, annars följer ju S-matt. 1. Lb6, L—. 2. Le3, L—. 3. Lg5, Lh8. 4. Lf6 och nu är svarts löpare inspärrad utan att vara orörlig, man talar i sådant fall om en *partiell Seeberger*. Här följer 4. —, Lg7 (L×f6). 5. S×L.

Lägg märke till att 1. La5 eller 1. Lc7 inte går på grund av svaren Lc3 resp. Le5.

Om den svarta pjäsen skulle råka bli helt inspärrad, får vi en *total Seeberger*. Den första kända behandlingen i logiskt oklanderlig form och i miniatyr är nedanstående problem.

10674. L. Lamérat.

Le Temps 1933.

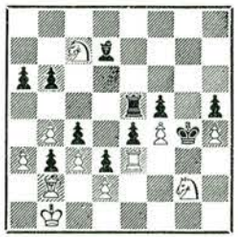
Matt i 4 drag.

Eftersom en Seeberger är en logisk kombination, bör den ha ett försöksspel och det är här 1. Dd1, Kg2. 2. Kf4, L—. 3. ? Ingen matt för att L har tempodrag till förfogande. Lösningen blir 1. Dd2, L×h1. 2. De1, Kg2. 3. Kf4, Kh3. 4. Dg3. Och den manövern gick, tack vare att L blev totalt inspärrad efter svarts andra drag.

Svart kan också försvara sig mot ett hot genom att frivilligt försöka uppnå en Seebergerinspärrning, vilket vit då måste förhindra. Idén är inte obekant för studieförfattare heller.

10675. F. Köhnlein.

Deutsches Wochensch. 1904.

Matt i 5 drag.

1. Kc1 (hot 2. Kd1. 3. Ke1. 4. Kf2. 5. Tg3), La4. 2. Kd1, Ta5. Får nu svart tillfälle till 3. —, b5 blir han patt och vit hinner inte fullfölja sin plan. Vit tvingas därför till 3. b5 med fortsättningarna T×b5 (L×b5) 4. Se8 (Sd5) 5. Sf6.

Ett klassiskt problem med liknande innehåll är följande (obs. födelseåret).

10676. J. Kohtz och C. Kockelkorn.

Leipziger Ill. Zeitung 24/3 1866.

Kg1, La1, Sf6, Bh6 — Kh8, Lf3, Bg3. 5‡.

Försök 1. Lb2? Lh1. 2. La3, g2 och vit hinner ej spela 3. Lf8. 4. Lg7. I stället går 1. Le5, Lh1. 2. L×f3 osv.

Man kan också tänka sig, att svart försöker undvika en Seeberger-kombination t. ex.

R. Prytz.

Nationaltidende 1935.

Matt i 4 drag.

Lösningen skulle här kunna bli 1. Sd1, b3 2. Se3, Sg7. 3. K×b3 med total inspärrning av Lh8, svart måste dra S och 4. Sf5. Men svart har ett enkelt försvar 1. Sd1, La1! Nu kan då inte den bli inspärrad. Tyvärr, för svart, finns det nu en annan fortsättning 2. Se3, Sg7. 3. h8S. 4. Sg6, möjligt eftersom L blev avskuren på ett annat sätt. Den tekniska termen är anti-Seeberger.

Om vi nu ett ögonblick går tillbaka till råttfällan, finner vi att den är en Seeberger, i vilken vit avskär en svart pjäs, sedan denna utfört ett kritiskt drag, så att svart råkar i dragtvång.

TURNERINGSKALENDER.

Tidskrift för Schack: 2‡ (domare Fr. Lindgren), 3‡ (A. Åkerblom). Priser 30, 20 och 10 kr. i vardera avdelningen. Adress: Bror Larsson, Kungstensgatan 63 IV, Stockholm Va.

Dansk Skakproblem Klub: Turnering med anledning av klubbens 25-årsjubileum (14/1 1957) för 3‡ dock ej mattbildsproblem. Domare Fr. Lindgren. Adress: G. Thomas, Lindenborgvej 10, Köpenhamn, Vanlöse. Frist 31/3.

Problemnoter: 2‡, 3‡, flerdr-‡, Sj‡ alla dragantal. Adress: J. P. Jensen, Grenaagade 3, Köpenhamn Ö.

Skakbladet: 2‡, 3‡, flerdr‡, sj‡ alla dragantal, hj‡ alla dragantal (1/7 56—30/6 57). Adress: P. Rasch Nielsen, Damhus Boulevard 37, Köpenhamn, Valby.

Arbejder-Skak: Halvårsturn 2‡, 3‡. Årsturn sj‡ 2—4 drag och hj‡ alla dragantal. Adress: J. P. Toft, Broagergade 8. Köpenhamn V.

San Francisco Chronicle: 2‡. Frist 31/5. Adress: George Koltanowski, San Francisco Chronicle, San Francisco 19, Californien, USA.

Probleemblad: 2‡, 3‡, flerdr‡, fantasiproblem. Adress: J. Hartong, Maastorenflat, Schiedamsedijk 189, Rotterdam, Holland.

Express Wieczorny: Jubileusturn. Marian Wrobel 50 år och aktiv problemist 35 år 2‡ (domare O. Stocchi och M. Pfeiffer). sj‡ i 2 drag (B. Larsson och J. A. Rusek). Frist 1/6 1957. Adress: Express Wieczorny, Varsovie, Jerozolimskie 25, Polen. Märk kuvertet "Szachy".

Schach-Echo: 2‡, 3‡, 4—5‡. Adress W. Hagemann, Braunschweig, Kruppstrasse 17, Tyskland.

Där ej annat angivits avses årsturneringar.

FRITHIOF LINDGREN 60 ÅR.

En av svenskt problemschacks förgrundsfigurer, redaktör *Frithiof Lindgren*, Riddarvägen 20, Lidingö, fyller den 23/2 60 år. Under 20- och 30-talen var han den dominerande figuren på problemkonstens område och skapade med fin känsla för ekonomi och elegans en samling uppgifter av högsta klass. (666 problem och ca 20 studier). I bl. a. de turneringar, som då försiggick i Sveriges Schackförbunds regi, kunde man alltid finna honom i toppen av prislistan och det i samtliga avdelningar. Hans förmåga att komma ihåg och rekonstruera ställningar är smått fenomenal och sakligt och korrekt benar han ut de kvistigaste problemspörsmål. Som ledare av flera problemspalter och författare till många uppsatser har han förmått, att på ett instruktiv och levande sätt klargöra för läsaren problemschackets innersta väsen, och det stora flertalet nu levande svenska problemister är mer eller mindre lärjungar till Frithiof Lindgren.

Hans stora sakkunskap och förmåga att objektivt bedöma ett problem har gjort, att han utsetts till domare vid många in- och utländska tävlingar, här i TfS har han ju sedan 1937 avgjort våra tvådragsturneringar med alltid välmotiverade domslut. Att vara domare är mången gång ett otacksamt arbete, men Fr. L. är en rakryggad karl, som väl vet att stå för sina ord och avgöranden.

Som personlighet är Fr. L. den glade och humoristiske kamratern, mycket beläst i de mest skilda ämnen (det är han som bl. a. klarar av svaren i Röster i Radios frågespalt) och alltid finner man honom laddad med roliga historier. En verklig hedersprick.

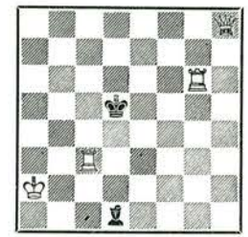
TILL SIST —

ett problem av Fr. L. Det tillägnades deltagarna i Svenska Dagbladets miniatyrturnering 1929 (domare Fr. L.), och hade problemet deltagit i den tävlingen hade det säkert fått första pris.

10677. Frithiof Lindgren.

Sv. Dagbl. 1929.

2. pris Sv. Schackförb.

Matt i 3 drag.

Lösning: 1. De8, La4. 2. D×a4. 1. —, Lc2. 2. T×c2. 1. —, Lf3 (Kd4. 2. De3. 1. —, Le2 (Lh5). 2. Tg5. 1. —, Lg4. 2. T×g4. 1. —, Lb3. 2. K×b3. Ett stort innehåll men endast sex pjäser. Det är inte L-fångsten, som är grundidén, utan ekomatterna efter La4 och Lc2 samt kameleontekot efter Lf3 (Kd4) och Lc2 (h5).

10678. Fr. Lindgren.

Vi får tydligen plats till ännu ett problem av Fr. L. och väljer då följande ställning.

The Problemist, F C S 1935.

Kh4, Bc5, f7 — Ka6, La7, Sb7, Bc6, c7, e2, e3.

Hjälpmatt i 3 drag.

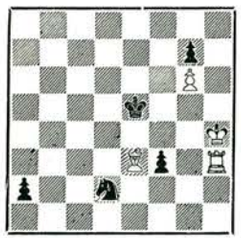
Skenspel 1. —, f8D. 2. e1L, Df2. 3. La5, D×e3. Lösning 1. e1T, f8S 2. Ta1, Se6. 3. Ta5, S×c7.

Och den här känner väl alla tidd. 10679. Fr. L. Sv. D. 1928. 1. pr. Sv. Schförb. Ka1, Dg1, Td1, Sb1 — Kc2, Be2. 2‡. 1. De3.

Studier

Bidrag och lösningar sändes till A. HILDEBRAND, Postfack 176, Uppsala 1.

692 a. Allan Werle,
Stockholm.
Original.

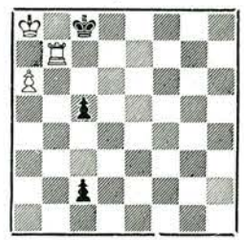
4+5=9 Remi.

700. Lad. Prokes,
Tjeckoslovakien.
Original.

5+5=10. Vinst.

701. Axel Åkerblom,
Avesta.
Original.

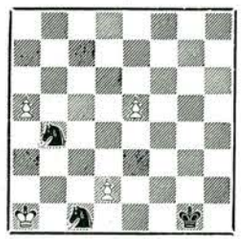
3+3=6. Remi.

TRE PRISTAGARE FRÅN RYSSLAND

702. V. Jakimtjik.

Tidskriften "Schachmaty v SSSR" 1:a halvåret 1955.

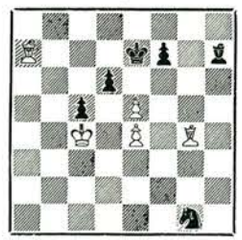
1:a pris.

4+3=7. Vinst.

703. J. Fritz.

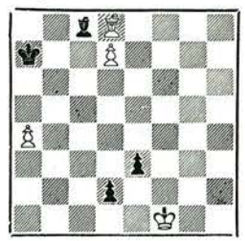
2:a pris.

5+6=11. Vinst.

704. F. Bondarenko & A. Kakovin.

1:a pris för bästa studie publicerad i ryska tidnings- och tidskriftsspalter under 1954.

4+4=8. Vinst.

TILL VÅRA ORIGINALSTUDIER

Nr. 692 a. är en korrigering till förra häftets 692. Då det saknades en svart bonde på a2, hade denna studie beklagligt nog blivit olöslig. Även 691 av samme författare i nr. 6/1956 hade råkat ut för ett smärre missöde. Där skall den vita kungen stå på h4 och inte h6. Lösningsfristen för samtliga originalstudier i nr. 6/1956 förlängs till den 1 mars 1957 och kan insändas samtidigt med detta nummers lösningar. Nr. 670 är en charmfull konstruktion av den tjeckiske komponisten prof. Ladislas Prokes, medan 671 bjuder på en rad förförelser. Studien är även av teoretiskt intresse.

A. Werles 692 a ingår i TfS årsturnering för 1957.

INTERNATIONAL TOURNAMENT FOR ENDINGS

Tidskrift för Schack announces an international tourney for during 1957 published endings. Competitions to the editor A. Hildebrand, Postfack 176, Uppsala 1, Sweden.

The prizes: 35, 25 and 15 Sw. crowns and hon.-mentions.

Peease reprint!

PÅ GRUND AV PLATSBRIST

fick artikeln "Ett tema med variationer", som var avsedd att inflyta i vårt förra nummer, stå över. Vi återkommer dock senare till den och hänvisar då även till studierna 698 och 699 i TfS nr. 6/1956.

Till studien 668 i TfS nr. 3/1956 påvisar E. Karlsson, Gräsmyr en dual. I stället för 6. Se5† kan vit få remi även med det eleganta 6. Se3! Herr Karlsson krediteras 5 extrapoäng.

LÖSNINGAR TILL REPRODUKTIONERNA.

672. V. Jakimtjik: 1. e6! (Blott till remi för 1. Kb2?, Sc6! 2. K×c1, S×a5. 3. e6, Sc6. 4. d4, Se7. 5. Kd2, Kf2. 6. Kd3, Kf3. 7. Kc4, Ke4. 8. Kc5, Kd5 osv.) 1. —, *Sc6* (På 1. —, Sb3† följer 2. Kb2, S×d2. 3. e7, Sc4†. 4. Kb3, S×a5†. 5. Ka4, eller 2. —, S×a5. 3. e7, Sc4†. 4. Kb3, Sd6. 5. K×b4, Kf2. 6. Kc5 och vit vinner.) 2. *a6, Sd3* (Eller 2. —, Sb3†. 3. Ka2, S×d2. 4. a7!, S×a7. 5. e7, Sb5. 6. e8D, Sc3†. 7. Kb2, Sde4. 8. Kc2, Kf2. 9. Kd3, men inte 4. e7?, S×e7. 5. a7, Sf5. 6. a8D, Sg3 och svart åstadkommer en ointagbar fästning.) *3. e7!* (Här duger inte 3. a7?, Sa7. 4. e7 på grund av 4. —, Sc6. 5. e8D, Scb4. 6. De2, Sc2†! 7. Kb1, Sa3†. 8. Ka1, Sc2† med evig schack. Dåligt är 3. Kb1?, Kf2! med remi) *3. —, S×e7. 4. a7, Sd5. 5. a8D, S5b4. 6. Df3!, Kh2. 7. Dg4, Kh1. 8. Dg3!* och vit vinner.

Studien uppvisar en mycket luftig och realistisk slutspelsställning, där det vimlar av förförelser som på ett fint sätt vederläggs av svart.

673. J. Fritz: 1. Sd5, de. 2. L×c5† (Felaktigt vore 2. K×e5?, f6†!, 3. Kf4, Kd6. 4. Lb8†, Ke7. 5. Ke3, Lg8. 6. Lh2, Le6. 7. L×e6, K×e6. 8. L×g1, f5 med remi) 2. —, Kf6. 3. Le3!! Lg6. 4. L×g1, Kg5. 5. Ld7, f5. 6. K×e5!, f×e4. 7. Le3†, Kh5 (Om 7. —, Kh4, så 8. Kf6, Lh5. 9. Lf2 matt, eller 8. —, Lh7. 9. Kg7). 8. Kf6, Lh7. 9. Kf7! Lg6†. 10. Kg7 och vit vinner. Det svåraste och vackraste draget i denna studie är 3. Le3!!, som tvingar svart att inta fältet g6 med sin löpare och på så sätt blockerar det i framtiden för den svarta kungen.

674. F. Bondarenko & A. Kakovin: 1. Lb6†, Kb8. 2. d8D, d1D†! 3. D×d1, e2†. 4. D×e2, La6. 5. Lb5! (5. D×a6? — patt). 5. —, L×b5†. 6. a×b5 och vinner. Denna enkla men trevliga studie torde vara begriplig även för lekmännen. Av intresse är även materialet — man hittar inte så ofta goda studier med olikfärgade löpare.

Som man ser är detta häftes pristagare idel "lättapjässtudier".

LÖSNINGAR TILL NR 682—687

(5/1956)

682. G. Jönsson. Kg2, Sd5, Sf6 — Kd2, Be3, f2, g3, h4. Remi.

Denna studie behandlar ett säreget problemtema. De uppkommande pattställningarna är föga originella, men tonvikten ligger inte alls på själva patten utan på de alternerande dragserierna (dragomkastningarna) mellan lösningen och de tematiska förförelserna.

Låt oss först titta på förförelsekomplexen:

A) 1. Se4†, *Kd3. 2. S×e3!? K×e4!* 3. Sf1, Kf4. 4. Kh1, Kg4. 5. Kg2? (5. Se3†, Kf3 6. Sf1, g2†. 7. Kh2, g×f1 (T)†. 8. Kh3, Th1 matt.) h3† och svart vinner. En bivariant är: 3. Sg4, n3†! 4. Kf1, h2 varefter svart vinner.

Även 1. Se4†, Kd3. 2. S×f2†!, g×f2. 3. Sf4†?, Kd2. 4. Kf1, h3! resulterar på grund av vits fel i 3:e draget i vinst för svart.

B) 1. Se4†, *Ke2. 2. S×f2!?, g×f2!* 3. S×e3, h3! med vinst för svart, liksom efter 3. Sf4†, Ke1. 4. Sd3†, Kd2 osv.

Detta var alltså de temtiska förförelserna som noga jämföras med lösningens huvudvarianter.

En tilläggsförförelse är 1. S×e3?, K×e3. 2. Sg4†, Ke2 (2. Sd5†, Ke4!) 3. S×f2, g×f2 och svart vinner.

Lösningen: 1. Se4† och nu återkommer de två huvudvarianterna med olika försvar från svarts sida:

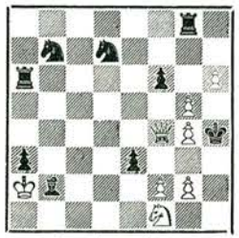
A) 1. —, *Kd3.* 2. S×f2†! g×f2 (2. —, e×f2. 3. Sf4!, Ke3, 4. Sh3, Ke2. 5. Sf7†, Ke1. 6. Sd3, Kd2. 7. S×f2 remi) 3. S×e3!!, K×e3 (På 3. —, Ke4 följer 4. Sh3, Ke3. 5. Kf1, Kf3. 6. S×f2!, b×f2 patt, eller 6. —, g2†. 7. Kf1 remi.) Kf1!, h3 (Kf3) och vit är patt.

B) 1. —, *Ke2.* 2. S×e3!, K×e3. 3. S×f2!! osv.

En säregen förförelsestudie! För en tid sedan översände oss författaren följande problem av M. Wrobel, som uppvisar samma idékomplex i en tredragare:

M. Wrobel,

2:a pris, Schachmaty 1948.

Matt i 3 drag.

Lösningen är:

1. g6, Sd6! 2. Sh2!, Se5! 3. D×f6 matt.

1. —, Se5! 2. Se3!, Sd6! 3. D×f6 matt.

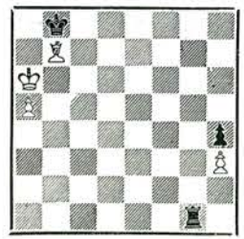
683. P. Vatarescu. Kc1, Le8, Bb3, d2, h4 — Ka1, Sd4, Ba2, g4, g6. Remi. 1. L×g6!, S×b3†. 2. Kc2, S×d2. 3. Lf7!, Sf3! 4. Lc4, g3. 5. Lf1, S×h4. 6. Kc1!, Sg6. 7. Kc2! Sf4. 8. Kc1!, Se2†! 9. Kc2, Sd4†. 10. Kc1, Sf3 remi. En ny version på ett välkänt positionell-remi-tema. Den vite löparen och den svarte g-bonden uppväger varandra. Som i sina klassiska föregångare saknar svar här möjligheten till tempovinst.

684. K. Stojanov. Kh5, Lc4, Lh2 — Kf8, Tc2, Bf7, h7. Vinst. 1. Ld6†, Kg7! 2. g×f7, Tf2. 3. f8D†!, T×f8. 4. Le5†, Tf6. 5. Kg5! (Ett viktigt tempo) h6†. 6. Kh5, Kh7! 7. Ld3†. (7. L×f6? — patt) Kg7. 8. Lg6 och vit vinner. Temat är gammalt och välkänt och till råga på allt utan nya finesser. Rätt löst av EK, Gräsmyr.

685. K. Stojanov. Kd2, Lh4, Sc1, Sf3, Ba6, f5 — Kh1, Lg1, Bf2, h2, h3. Vinst. 1. Ke2! Kg2. 2. S×h2· L×h2. 3. L×f2, Lb8. 4. Sd3!, h2. 5. Sf4†, L×f4! 6. a7, h1D. 7. a8D†, Kh2. 8. Dh8†, Kg2. 9. Dg7†, Kh2. 10. Dh7†, Kg2. 11. Dg6†, Kh2. 12. Dh5†, Kg2. 13. Df3†, Kh2. 14. D×f4†, Kg2. 15. Dg3 matt.

Får knappast en studieväns hjärta att klappa fortare.

686. A. Åkerblom. Ka6, Ld3, Lf4, Ba5, h3 — Ka8, Tb2, Tg7, Bg3, h4. Remi. *1. Le4†, T2b7. 2. Lc6!* (En förförelse är 2. Le5?, Te7!, liksom 2. Ld6?, g2! 3. Lh2, g1D. 4. L×g1, T×g1. 5. L×b7†, Kb8 och svart vinner. Den uppkomna ställnigen som vi återger nedan bildar i sin tur en liten studie som illustrerar duellen T/L.

T. ex. 6. Le4, Tg3! 7. Lf5, Kc7! 8. Kb5 (Ka7) Tg5!, eller 8. Le6, Tg6 (På 8. Lg4, T×g4). En annan variant är: 6. Lc6, Tg3! (ej 6. —, Kc7? för 7. Le4!, Tg3. 8. Lf5!, Kc6. 9. Le4†, Kc5. 10. Ka7 remi). 7. Ld7, Tg6†! 8. Kb5, Kc7 och svart vinner, ty vit antingen förlorar löparen eller bonden.

Men låt oss nu återgå till lösningen: *2. —, g2! 3. Lc7!, Tg6. 4. Ld6, Tg7. 5. Lc7, T×c7. 6. L×b7†!* (Ej 2. L×g2? för Tg7 och h-bonden faller) *Kb8. 7. L×g2, Tg7. 8. Lf1! remi.* Som synes förlorar löpardrag till f3, e4, d5, c6. På 1. —, Tgb7 följer 2. Le5 med remi. Svart måste hålla b-linjen med torn. Om 2. Lc7? så g2! 3. Lh2, Tb1! 4. L×g2, Tb2. 5. L×b7†, T×b7. 6. Lg1, Tb3! och svart vinner.

Ett innehållsrikt alster!

697. A. Hildebrand. Kd1, Th8 — Kb4, Tb2, Sc2, Bc4. Remi. 1. Kc1, c3! 2. Tb8†, Ka3. 3. T×b2, c×b2. 4. Kb1, K eller S drag och vit är patt. Rätt löst av EK, Gräsmyr.

VÅR JULNÖT

knäcktes utan större svårighet av många lösare. Studien i fråga härstammar från H. K. Mattisson och publicerades för första gången i Rigaer Tageblatt 1913. Den löses på följande sätt.

1. a4†, Kb6. 2. Lf2, c1D. 3. T×c5, D×c5. 4. Kh1!, D×f2 patt. Lätt men roligt — eller hur?

Den först öppnade rätta lösningen hade insänts av Matts Andersson, Box 10, Tumleberg, som belönas med A. O. Herbstmans bok "Schaakpartij en compositie". Vi gratulerar vinnaren och önskar honom mycket utbyte av det nyförvärvade priset.

Har pattstudier någon framtid?

I studieförfattarkretsar hör man allt oftare den uppfattningen, att det är omöjligt att skapa något nytt inom pattstudiernas gebit. Det sägs att alla tänkbara pattställningar redan är framställda och möjligheterna att skapa nya och originella dito till övervägande del uttömda.

För att kunna bemöta ett dylikt påstående, måste vi först och främst klarlägga pattstudiens område och de tematiska möjligheter inom vilka ifrågavarande studier rör sig.

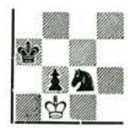
I stort sett kan man indela pattstudiernas stora gebit i följande kategorier:

A) Enkla pattställningar
B) Pattställningar med fängslade pjäser
C) Patt med "inmurning"
D) Patt med fängsling och inmurning
E) Studier med två eller flera pattslut i de olika varianterna. Vi skall granska dessa pattstudiegrupper var för sig.

A) Enkla pattställningar.

Till denna kategori hör den stora majoriteten av alla förefintliga studier med pattfinal. Att här hitta något nytt — dvs. en ny och originell patt-slutställning är mycket svårt. Det är i första hand denna grupp som åsyftas av studieförfattarna som anser att pattstudien saknar framtid.

Genom att granska min egen produktion av pattstudier — till antalet 16 — har jag observerat, att 14 bildas av alster med s. k. "enkla" pattställningar. Vid en närmare granskning kan jag sortera ut 9 av dessa som icke originella till sin slutställning. Ta t. ex. studien nr 687 i TfS 5/1956. Den har följande pattfinal.

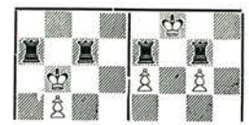
Svart är vid draget och är tvungen att sätta vit patt eller förlora bonden.

Emellertid är denna ställning föga originell. Den har med stor säkerhet förekommit tidigare och skulle den inte ha det, så har den bevisligen följande föregångare som i det närmaste blivit klassisk. Den svarta d4-bonden kan givetvis även stå på b4.

Svart vid draget. Remi.

Men det finns trots allt några enkla pattställningar som jag fortfarande (så länge det inte motbevisats) kan anse vara originella. Till dessa hör bl. a. följande:

1. 2.

Pattmomentet 1. förekom i en komposition som fick 2:a hed.-omn. i Suomen Shakki 1948/49 och momentet 2 avslutade en studie som i TfS 1950 fick 2:a priset.

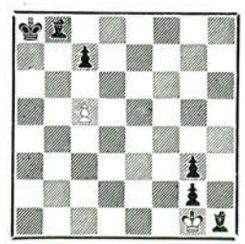
Till de mera originella pattvändningarna hör kanske även 3., där man hittar en patt

3.

med 2 svarta damer — den ena av dessa blev promoverad under spelets lopp —, liksom ställningen 4 där svart på grund av

Slutställningen ur art.-förf studie i Springaren 1951.

Svart drar. Remi.

dragtvång är tvungen att sätta vit patt — i

ett fall fängslande en vit bonde. Drar svart La7 eller c7—c6 är vit pattsatt och på Ka7 följer c5—c6 och pattsättningen kan inte upplösas trots att patter kan vara ganska tacksamma att laborera med, ty föregångarfaran syns vara mindre. Summa summarum vill vi säga, att man fortfarande då och då (dock mycket sällan) kan komma på någon enkel men originell pattsättning. Möjligheten att skapa någonting nytt på detta område ligger helt och hållet på *inledningsspelet*, som kan göras modernt och snillrikt genom finesser och poängterat svart motspel.

B) Patt med fängslade pjäser.

Redan med exempel 4 i förra avsnittet var vi inne på pattställningar med fängslade vita pjäser. I detta fall rörde det sig om en fängslad vit bonde. I studien nr. 669 av K. Runquist i TfS 1956 hittar man bland många andra tematiska varianter en huvudvariant med fängslad vit springare. Denna studie har varit idéföregångare för följande alster:

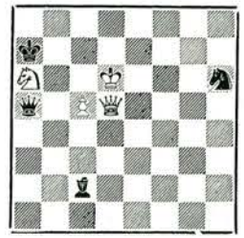
A. Hildebrand, Tidskrift för Schack 1948. I korrigerat skick. Vit: Ka3, Tb7, Ba2, b6 = 5; Svart: Ka6, Lc6, Se7, Ba4, a5, c3, d4, e3 = 8. Remi.

Huvudvarianten är följande: 1. Ta7†!, K×b6. 2. T×e7, d3. 3. T×e3, d2. 4. Td3!, c2. 5. T×d2, c1D†. 6. Tb2†!, Kc3 eller Lb5 och vit är patt. Som man ser är den vita löparen väl inmurad och tornet fängslat.

Ett mycket intressant alster som bygger på den sällsynta idén av patt med alternerande fängslingar (vi känner till blott 2 sådana studier) är följande:

705. G. Sachodjakin.

"Fysisk kultur och idrott" 1948.
Omnämnande.

(4+4=8) Remi.

Lösningen är: *1. Sc7, Kb8!* (Svart parerar matten på a8 och angriper återigen springaren) *2. Dc6!* (Draget 2. Se6 förlorar efter Sf5†. 3. Ke5, Dc5†, eller 2. Se8?, Dd8† osv.) *2. —, Sf5†. 3. Kd7, La4. 4. Kd8!, Dd2†* (Spelar nu svart 4. —, L×c6 så uppkommer en pattställning med fängslad vit springare på c7) *5. Sd5!, Dg5†* (Efter 5. —, L×c6 är vit återigen patt med fängslad springare på d5) *6. Sf6!, L×c6 patt* — denna gång med fängslad springare på fältet f6. Originellt! Därmed avslutar vi första delen av vår översikt gällande pattstudier och återkommer i nästa häfte med de tre mera komplicerade alternativen som vi i början av vår artikel betecknat C, D och E.

GÖSTA DAHLIN 50 ÅR.

Stötte(s)pelaren i Härnösands Schacksällskap Gösta Dahlin fyller 50 år den 12 mars 1957. Han har varit medlem i HSS sedan 1930 och som spelare och styrelsemedlem har han verksamt bidragit till schackspelets höjande i distriktet. Han var bl. a. med och bildade Södra Ångermanlands Schackförbund och blev dess första ordf. F. n. är han ordf. i HSS. Glädjespridaren G. D. har skrivit och sjungit många schackvisor för årsfesterna och är en god förlorare. Som spelare gjorde han snabb karriär till klass I i HSS. Det går många historier om vännen Gösta (på 27 år händer en hel del!) och en av dessa är följande: G. D. går förbi schacklokalen och någon ropar: "Skall Du inte vara med? Det kommer en simultangivare om en timme" (vem det var hör ju inte hit!) "Jag har inte tid", sade G. D., "men jag kan ju spela simultan med er tills han kommer". Sagt och gjort — på 45 min. hade G. D. vunnit samtliga utom ett som blev remi. Så bra gick det inte för simultangivaren, som kom när G. D. var klar! Många spelare har lämnat HSS och flyttat till olika platser i vårt avlånga land, men dessa, liksom schackvännerna i hemorten vill säkert salutera 50-åringen. Ja, må han leva etc.!

H. Fröberg.

A. Hildebrand:

Om slutspel och studier

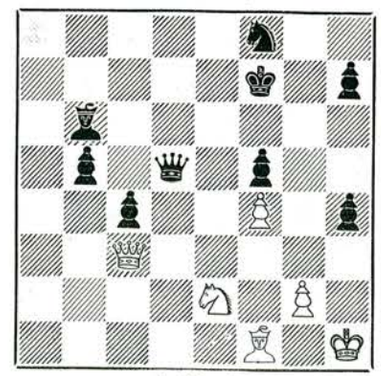
(fortsättning)

A) *Patt.*

En stor procent av alla förefintliga studier bygger på olika pattvändningar. Emellertid är pattbegreppet inte alls något abstrakt studie- eller problemfenomen. Pattmomentet förekommer ofta även i turneringspartiet. Det behöver nu inte nödvändigtvis vara något slutspel som avslutas genom en forcerad patt — i regel är det olika möjliga pattvändningar som parterna under spelets lopp (t. ex. i bondeslutspel och ofta även dam- och tornslutspel) måste ta hänsyn till om de spelar på vinst.

I detta avsnitt ämnar vi dock endast beröra några mindre vanliga pattvändningar, medan temat "patt i studier" återfinns i en annan artikel i vår studieavdelning. Ett av de verkligt unika exemplen undertecknad sett på pattkombinationernas område har kommit från vår landslagsspelare och studiekomponist Allan Werle i hans parti mot Bertil Sundberg. Denna "odödliga" pattställning uppkom i första särspelspartiet om Stockholmsmästerskapet 1947.

B. Sundberg

A. Werle

Ställningen efter svarts 47:e drag. Svart har naturligtvis klart vinstspel, men vit ville ännu inte kasta yxan i sjön. Det följde:

48. Dh3, Sg6. 49. Sg3!, h×g3.

Svart räknar endast med att vit resignerat och bara vill ge en sista "hämndschack" på h7. Den "vindögda" biskopen f1 har han icke inordnat i något systematiskt skeende, men han blir på ett förbluffande sätt tillrättavisad.

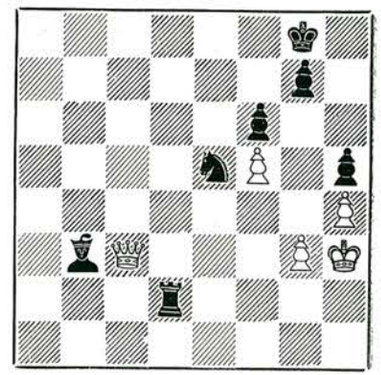
50. L×c4!, b×c4. 51. D×h7†.

Blek men fattad konstaterade svart nu remi. Det följer t. ex. *51. —, Ke6. 52. De7†!* och efter det damen slagits är vit patt!

Men inte heller "experterna" själva är alltid garderade mot dylika lurande pattfaror. Fyra år senare blev det Werles tur att "ta räkning" i ett ganska lätt vunnet slutspel.

Partiet spelades i SK Rockadens jubileumsturnering 1951 i Stockholm. Efter vits 49:e drag uppkom ställningen nedan.

A. Werle

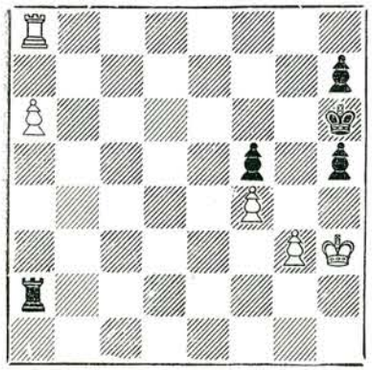

M. Joffe

I sitt senaste drag hade vit spelat 49. Dc3 och svart svarade fullt korrekt med: *49. —, Lc4!* Tornet är tabu på grund av Lf1† och damvinst. *50. Dc1.* Helt förglömmande att det halmstrå, som kallas patt, kan flyta omkring på en aldrig så klar vinstställnings yta beslöt svart sig nu för att fortsätta eleganssen i stället för att med det starka och naturliga draget Tf2! tvinga vit till kapitulation. *50. —, Sg4?? 51. Dc4†, Kh7.* Så långt hade svart räknat. Hur skall vit nu parera matten? Jo, medelst: *52. Dg8†!, K×g2* patt.

Ett mera klassiskt exempel är ett partislut från en lagmatch i Stockholms Schackförbund den 13 december 1943.

A. Werle

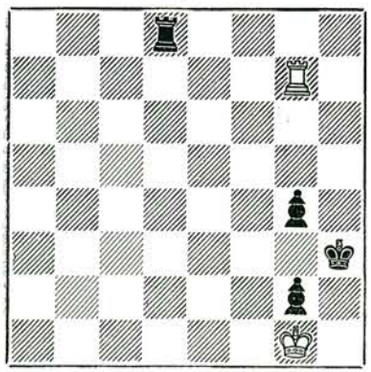
E. Arnlind

Vit var vid draget och spelade: *55. a7.* Egentligen är det ett principiellt fel i dylika ställningar att för tidigt rycka fram med en kantbonde till näst sista raden, men eftersom vit inte har någon möjligt att komma i aktionsfrihet med kungen spelar detta här ingen roll. *55. —, Kg7. 56. Kh4, Kh6.* 57. Kh3, h4? Detta drag är egentligen ett fel, som gjordes för att ta en s. k. pokerchans, enär vits klocka befann sig på "fallrepet" inför tidskontrollen vid 65 drag. Spelar svart åter Kg7 har ju vit inget annat att göra än att acceptera remi. Textdraget blir slutligen upphovet till att en gammal klassisk remimöjlighet, påvisad av Alessandro Salvio år 1604, får praktisk tillämpning.

Så såg Salvios studie ut:

Alessandro Salvio.

"Giochi di partiti" 1604.

Remi.

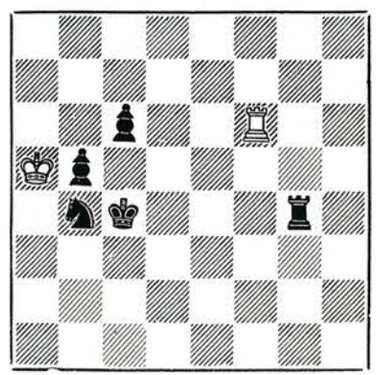
1. Th7†, Kg3. 2. Te7! osv.

Partiet Arnlind—Werle fortsatte nu med: *58. g4!, Ta1. 59. K×h4, Ta3. 60. g×f5?* Betalt — kvitteras! Dvs. svarts fel i 57:de draget utjämnas. Det rätta var 60. Tg8! varpå vit obönhörligen vinner, ty efter 60. —, f×g4. 61. a8D, Th3†. 62. K×g4, Tg3†. 63. K×g3 har svart tyvärr draget Kh5 och är alltså inte patt. Nu blir han däremot i tillfälle att utnyttja den av Salvio redan långt före trettioåriga krigets början publicerade remimöjligheten!

60. —, T×a7! 61. Tc8, Tc7! 62. Tg8, Tg7. 63. Th8. Nu kommer ett tillägg till idén! *63. —, Tg8!!* remi.

Att dylika patträddningar inte enbart förekommer i mindre viktiga turneringar framgår ganska tydligt av nedanstående exempel. Partiet spelades vid SM i Motala 1946. Här har vi samma Salvio-idé i vertikal framställning. Till saken hör också att svart några drag innan denna ställning uppkom, lyckades undvika en annan pattvändning. Partiet hade varat i nio timmar och svartspelaren tycktes ha ledsnat på vits "fruktlösa(?)" motstånd. Vid sitt 76:e drag bröt svart mot schackspelets tystnadsplikt och yttrade högt:

K. Sköld

E. Lundin

"Vi skall inte ha någon patt här!" samtidigt som han drog:

76. — — Kc4—c5??

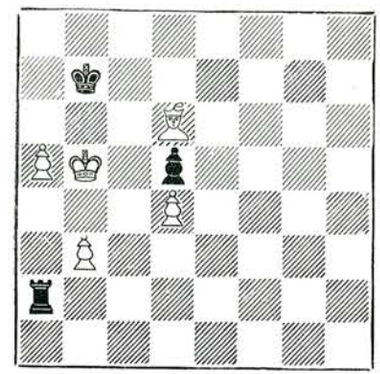
Meningarna var delade och vit spelade:

77. Tf6—f4! Tg4—g1
78. Tf4—f1! Remi.

Någonstans bortom allt det schackliga upplystes kanske Salvios anletsdrag (för vilken gång?) av ett alltförlåtande 300-årigt leende.

Låt oss titta på nedanstående slutspel, som spelats i Upsala-mästerskapet 1949.

A. Hildebrand

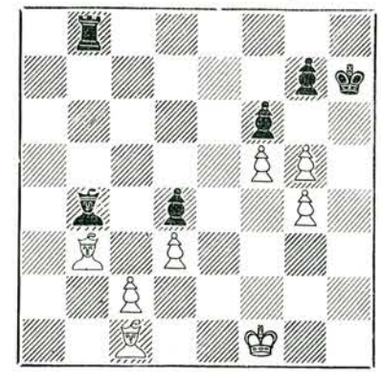

S. Landström

Ställningen är ganska tröstlös, men materialet K+T för onekligen tankarna till möjliga pattställningar. Alltså: *1. b4, Tc2* Man får väl försöka hålla den vita kungen borta från d5-bonden så länge det går. *2. a6†, Ka8!* Varför just till a8? — Jo, för att det på lång sikt är lättare att bli patt där! *3. Kb6, Ta2. 4. Lc5, Th2. 5. b5, Th6†. 6. Kc7?, T×a6!* (Snabbt som tanken!) *7. b6.* (Nu strandar 7. —, T×b6 på 8. K×b6) *Ta7†! 8. Kc6, Th7.* Efter välförrättat värv återvänder tornet till h-linjen: *9. Ld6, Tg7. 10. K×d5, Kb7. 11. Lc7* (På 11. Kc5 räcker Tg5†) *11. —, Tg5†. 12. Kd6, Tg6†. 13. Ke7, Tg5. 14. Kd6, Tg6†. 16. Kb6* remi. Ja, säg — vad vore schackspelet utan patt?!

Vid en klocksimultan mot 10 starka spelare mötte undertecknad återigen sin motståndare från ovanstående parti. Då svart inte kunde hoppas vinna detta slutspel — allra minst i en tidsbegränsad simultan — valde han den snabbare remivägen:

A. Hildebrand

S. Landström

1. —, Le7. 2. g6†, Kh8. 3. Lf4, Tb6. 4. Kf2, Ld6. 5. Kf3, L×f4. 6. K×f4, Tb5. 7. Ke4, T×f5 och spelarna enades om remi. Vid senare analyser visade det sig att svart (inte utan svårigheter) kan få remi även efter 7. K×d4. En dylik "självpattsmanöver" är flitigt utnyttjad inom studiebranschen i de mest häpnadsväckande former av "självpatt".

Ni kanske småler och frågar hur ofta det händer, att man räddar ett turneringsparti till patt eller finner någon pattvariant som tvingar motståndaren att offra tillbaka sin fördel? Ja, det kan jag verkligen inte svara på annat än i mitt eget fall. Av de ca. 400 turneringspartier jag spelat har varken mer eller mindre än 12 räddats till remi genom patt eller patthot och tänk hur många blixtpartier som inte är medräknade! Roligaste minnet: när en spelare för att slippa sätta mig patt gjorde ett drag varefter han själv blev matt i 1 drag!

Hans Müller—A. Pawelczak:

SCHACKGENIE ALJECHIN

Pris: häftad 12: 50, inb. 16: 50

Postgiro 39 73

Göteborgskrönika

Vintern 1956—57 är redan slut i våra trakter. Många ifrågasätter allvarligt, om den överhuvud alls existerat. Den snåla ostanvinden, som brukar sopa torrt grus över stelfrusna marker, har vi sluppit från helt och hållet — åtminstone tillsvidare. I stället sveper de för så många av västkustborna välbekanta (och älskade!) atlantiska lågtrycken över Göteborg med regn — i värsta fall snö — och milda vindar. Väderleken är i olag — men schackintresset är fullt normalt. Ingenting kan rubba ordningen i den värld som schackdyrkarna rutat in åt sig. I Caissas folkdemokrati måste allt fortgå enligt gammal ritual. Det vill säga — den sedan några år obligatoriska jul- och nyårsturneringen i Göteborg med prominenta utländska gäster (Skåne och Inge Johansson inberäknat!) ersattes den här gången av en "all-in"-turnering efter amerikanskt mönster och Alexanderssonskt initiativ. Ny tids kände och uppskattade schackredaktör skötte också med nit och iver spelfördelningen i den stora Monradsgruppen. Kanske en elak observatör skulle mumla något om EPA-grupp, eftersom det saknades en hel del av de starkare göteborgsmästarna. Tävlingsuppslaget är emellertid intressant och tävlingen var också intressant även om Laurines slutseger var tämligen given bland det 40-tal deltagare, som ställde upp. Tre av de bästa deltog i stället i Schackklubben Fenix' julturnering i Borås, som gällde kvalificering till landslagsklassen. Karl Johannesson startade mycket starkt, som han brukar göra, men förlorade avgörande i de sista ronderna och blev bara trea, passerad av veteranen M. Lilliestrom och lovande ungdomen B. Aurell från arrangörklubben. Utuste och Vilgot Olovsson slutade längre ner i prislistan.

Schackungdomarna i Göteborg med omnejd har varit synnerligen livaktiga vid tiden för årsskiftet, Göteborgs schackförbunds cuptävlingar för ungdom i olika åldersgrupper från 7 till 16 år. Några direkta stjärnfynd noterades knappast denna gång, men 9-årige Kjell Eido bland 7—10-åringarna blev den mest överlägsne plakettvinnaren. Krister Berg, som vann förvånansvärt knappt i 14-årsgruppen borde nog liksom ett par pojkar i äldsta gruppen, 15—16 år, ha ställt upp i junior-DM i stället, som blev en spännande tävlan. Svenske juniormästaren från Borås, Ralph Halleröd, hade mycket besvär att vinna mästerskapet och frågan är väl om inte den 12-årige Ove Kinnmark, sonson till den kände mästaren Olof Kinnmark, var turneringens bäste spelare. Aggressivt och kombinationsrikt var det i regel i hans partier, och naturlig schackbegåvning saknades ingalunda.

I sitt andra parti mötte han 1956 års sverigemästare för juniorer och här hade uppkommit nedanstående ställning efter svarts 29:e drag. Som synes har sverigemästaren ett litet övertag materiellt sett med springare och löpare mot vits torn och bonde. Men 12-årige Ove bygger sina planer på de långt avancerade friböndera på a och b linjerna och han har strax före denna ställning fullt logiskt spelat på dambyte.

Och nu skall vi se hur tolvåringen behandlar den uppkomna ställningen:

30.	Tf1—d1	d5—d4
31.	Le2—f3	f7—f5
32.	g2—g4	g7—g6

T×b5 kanske hade varit att föredraga ty på textdraget kommer nya svårbemästrade situationer upp.

33.	Ta2—a6	Tb7—b6

Det vita tornet får inte inträngа på c-linjen.

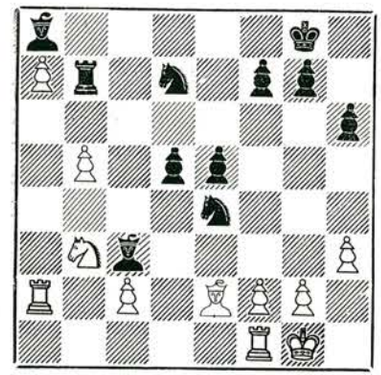
34.	Sb3—c5!!	— —

Nu har svart inget försvar längre.

34.	— —	Se×c5
35.	Lf3×a8	Sc5×a6
36.	La8—d5†	Uppgivet

Vit får ny dam och vinner som han vill.

Ralph Halleröd

Ove Kinnmark

Man var smått benägen att tippa unge Ove som segerherre efter hans eleganta utmanövrering av Halleröd, men unge Gunnar Pihlgren visade sig vara en alltför stark motståndare och så fick Kinnmark så småningom nöja sig med 2—3 placering (efter särspel endast 3:e plats). Men Ove har tiden för sig och kommer säkerligen att låta tala om sig i forsättningen, lika väl som farfar Olof, som trots en lång tid ohälsa gjorde en hedervärd insats i DM för tiomannalag. Bäst lyckades han mot Vilgot Olofsson, Lundby, som fastnade i Kinnmarks offervarianter. Vi lånar Göteborgs-Tidningens och Kinnmarks kommentarer:

Vit.		Svart.
Olof Kinnmark		Vilgot Olofsson
Majorna		Lundby
1.	e2—e4	e7—e5
2.	Sg1—f3	d7—d6
3.	d2—d4	Sb8—d7
4.	Sb1—c3	c7—c6
5.	Lf1—c4	Lf8—e7
6.	Lc1—e3	b7—b5
7.	Lc4—b3	a7—a6
8.	h2—h4	h7—h6
9.	d4×e5	d6×e5
10.	g2—g4	Lc8—b7

Här borde svart försökt med Dc7.

11.	Dd1—d2	b5—b4
12.	0—0—0!!	— —

Kombinationen i sin tillblivelse! där jag redan nu bland annat såg finessen i att med 18. Lc5, D×c5. 19. Sd7†, K×f7. 20. S×c5 samt ev. 19. Db3† och efter D×b7 ingripa med tempo i den svarta ställningen.

12.	— —	b4×c3
13.	Dd2×c3	Dd8—c7

Hur skall svart fortsätta, Sg—f6 strandar på g5, f6 strandar på Dc4 o. s. v.

14.	Lb3×f7†!!	Ke8—f8

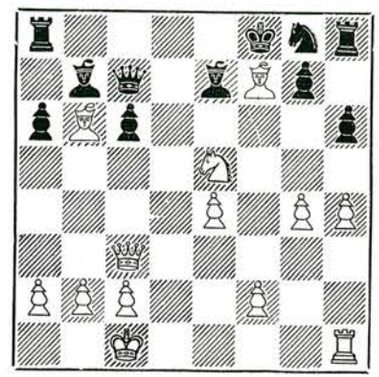
På 14. —, K×f7 följer 15. T×d7, D×d7. 16. S×e5†, Ke8. 17. S×d7, K×d7. 18. Td1†, sedan följer varken Ke6 för 19. Db3† eller Kc7 för 19. De5† eller Kc8 för 19. D×g7, Lf6. 20. Df8†, Kc7. 21. Lf4†, Kb6. 22. Db4† jämte matt i nästa drag.

15.	Td1×d7	— —

Konsekvent logik — då svarts dam är inringad, det egna löparparet bildar stängsel och damen behöver 7:e linjen men ej kan nöjaktigt frigöra sig.

15.	— —	Dc7×d7
16.	Sf3×e5	Dd7—c7
17.	Lc3—b6	— —

Olofsson

Kinnmark

17.	— —	Dc7—d6

På 17. —, D×b6 följer 18. Dc4!!

18.	Lb6—c5	Dd6×c5

Här var måhända 18. Lf7—h5, Sf6. 19. Db3, Sd5. 20. e×d5, c×d5. 21. Df3†, Lf6. 22. Lc5†! vinstgivande eller 20. —, D×e5. 21. d×c6, Df4†. 22. Le3,Df3. 23. Th3! och vinner.

19.	Se5—d7†	Kf8×f7
20.	Sd7×c5	Lb7—c8

Harald Malmgren död

Harald Malmgren.

Vid pressläggningen av detta häfte når oss meddelandet att Harald Malmgren den 15 februari avlidit på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Han var född den 4 maj 1904. Namnet Malmgren i Tierp är förknippat med vårt lands genom tiderna mest framstående utövare av korrespondensschacket. Hans minne tecknas här av Åke Lundqvist:

Stor som vän.

Harald Malmgrens namn började figurera i prislistorna mot slutet av 1920-talet. Några meriter som närspelare hade han ännu ej, men som korrespondensspelare debuterade han med att 1928 och de närmaste åren vinna fyra grupper i följd med det sammanlagda resultatet +23 —0 =4. I de stora turneringar av EM-karaktär, som på 1930-talet anordnades av IFSB, höll han sig väl framme och tillkämpade sig i den sista turneringen före kriget en meriterande andraplacering. Under krigsåren återvände han till den nationella arenan och vann i absolut toppkonkurrens 1944 års korrespondent-SM. Som deltagare i den första av ICCF arrangerade VM-turneringen, vilken pågick under åren 1947—1953, tog han i semifinalen +4 —0 =1 och i finalen, trots långvarig svår sjukdom, en delad andraplacering med de vackra poängsiffrorna +7 —0 =6. Denna turnering renderade honom ICCF's stormästartitel men blev också hans sista.

För närspelet hade Harald Malmgren från början icke tillräckligt av lugn och uthållighet. Detta hindrade icke, att han år 1935 tog steget in i Sveriges Schackförbunds mästarklass. Även på detta område var hans sista tävling, den internationella turneringen i Gävle 1956, snarast hans bästa. — Utmärkt blixtspelare, var han en mycket anlitad simultangivare i landsorten och gjorde härigenom och genom livfulla föredrag god propaganda för spelet.

Från trycket utgav Harald Malmgren 1953 "Mina bästa partier", uteslutande från hans praktik som korrespondensspelare. Denna bok recenserades i Tidskrift för Schack nr 1/1954, och i samband därmed blev även något sagt om Malmgrens spelstil. Över huvud låg hans styrka mindre i den exakta beräkningen än i den instinktiva ställningsbedömningen. Klara ställningar föredrog han avgjort framför mera taktikbetonade. Icke desto mindre hade han en mycket säker känsla för vad Spielmann kallade "richtig opfern", och rädd var han ingalunda.

Som människa gjorde Harald Malmgren främst ett starkt intryck genom sin vitalitet. Han hade ett barns aptit på livet och en ynglings mottaglighet för intryck. Belysande för hans personlighets utveckling, som aldrig blev riktigt färdig, är det förhållande att hans spelstyrka livet igenom befann sig i jämn tillväxt. Han vann icke blott i erfarenhet och mognad, utan också i produktivitet och skärpa.

Som vän var Harald Malmgren stor. Han var generös och varmhjärtad. Och hans glädje vid en lyckad kombination eller bara en fyndig ingivelse, vare sig mästers egen eller gesällens, var fullkomligt oemotståndlig.

Få ha älskat schackspelet så som Harald Malmgren.

Åke Lundqvist.

En förgrundsgestalt.

I Harald Malmgren har det svenska schacklivet förlorat en av sina förgrundsgestalter. Schackspelet var Harald Malmgrens stora och livsomfattande passion. Aldrig tröttnade han på att tala, skriva och spela schack.

Redan i unga år påbörjade Malmgren sin schackkarriär. På den tiden var det inte hans enda hobby; han var även känd som idrottsman med löpning som specialitet. Hans hälsa tvingade honom dock så småningom att avstå från de fysiska idrotterna till förmån för den intellektuella idrotten — schackkampen. År 1935 tilldelades Malmgren den svenska schackmästartiteln. Hans teorikännedom var enastående och i många mästarturneringar rönte han stora framgångar. Malmgrens betydelse för upsaliensiskt schackliv var mycket stor. Han var en av Upsala allmänna schacksällskaps äldsta och trognaste medlemmar. Även i Gästriklands schackliv har Malmgren deltagit på ett mycket aktivt sätt.

Likaväl låg Harald Malmgrens största schackintresse på ett annat plan. Hans kall var korrespondensspelet och på det området var han inte blott främst i vårt land utan nådde även internationell ryktbarhet. Hur pass känt hans namn var i utlandet framgår redan av följande. När jag för 12 år sedan anlände till Sverige, visste jag inte mycket om det svenska schack- och idrottslivet, men likväl kände jag till några namn och dessa var Gunder Hägg och Arne Andersson, Gideon Ståhlberg och Harald Malmgren.

Harald Malmgren var en schackidealist av stora mått. Han tog bestämt avstånd från alla schackprofessionalistiska tendenser. Men det som man kanske uppskattade mest hos honom var hans sinne för de schackestetiska värdena. För några år sedan utgav han en samling utvalda korrespondenspartier under titeln "Mina bästa partier". Detta var hans livsverk och även hans schackliga testamente. Ingen schackvän kan gå likgiltigt förbi denna boks rikliga skönhetsvärden.

A. Hildebrand i UNT.

Om 20. —, L×c5 så 21. Db3†.

21.	Dc3—c4†	Kf7—f8
22.	Sc5—d3	Lc8×g4
23.	Sd3—e5	Lg4—h5
24.	Se5—d7†	Kf8—e8
25.	Dc4×c6	Uppgivet.

Att spela som lagspelare — gör att man räknar längre på den kortaste vägen — men ändå tar den längsta som den säkraste genvägen!!

Lagfinalen gick redan i första ronden, där Kamraternas jämna tia besegrade huvudkonkurrenten Manhem med 6—4. Resten var utan intresse för topplaceringen, men desto mer spännande var det vilket lag som skulle flyttas ner till div. II. Det blev en s. k. målkvotsaffär mellan Lerum och Lundby, som Hisingsklubben förlorade — en stor överraskning! Degraderingen blir nog kortvarig, någonting i stil med Walhallas "landsförvisning", som redan är slut. Den av många prövningar drabbade klubben vann nämligen div. II-gruppen och träffas sålunda i sin normala miljö nästa år. Angenämaste överraskningen i div. I var annars Amatörernas jämna och starka lag.

Så är vi då framme vid den individuella DM-tävlingen, som startar måndagen den 18 februari och spelas i en Monradgrupp, där så småningom 15 elitspelare skall separeras från resten, som får samsas i en s. k. B-grupp. Det skall bli intressant att jämföra denna tävling med det samtidiga Stockholmsmästerskapet, som i år uppdelas i en förberedande 8-ronders Monradgrupp med en efterföljande "Berger-omgång" för de bästa.

E. U.

Åter schackmotion i riksdagen

Statsanslag till Sveriges Schackförbund föreslås i en motion till årets riksdag med ledamoten av första kammaren Lars Eliasson — numera som bekant statsråd — som huvudmotionär. Yrkandet går ut på "att riksdagen måtte för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 30.000 kronor till Sveriges Schackförbund för utvidgande av förbundets verksamhet bland ungdomen". Några synpunkter i anslutning till motionen ges här av sekreteraren i bondeförbundets riksorganisation Torsten L. Eklund.

Statligt stöd åt schacket har föreslagits ett par gånger tidigare i riksdagen, men utan resultat såvitt bekant. Senast vid 1954 års riksdag begärdes 25.000 kr. till Sveriges Schackförbund i en motion med bl. a. Gustav Möller bland undertecknarna. I den nu väckta motionen läggs tonvikten starkare än i 1954 års motion på schackets betydelse som socialt värdefull fritidssysselsättning. Ungdomens fritidsproblem har ju aktualiserats mycket kännbart under de allra senaste åren. Samhällets ungdomsvårdande uppgifter har vidgats inte minst genom nykterhetspolitikens omläggning. Det är också främst mot bakgrunden av det stegrade alkoholmissbruket som ecklesiastikministern i årets statsverksproposition föreslagit en kraftig höjning av olika anslag med ungdomsvårdande syfte.

Likom staten ekonomiskt stöder idrott och annan fritidsverksamhet bör det vara motiverat att också den förnämliga "andliga idrotten" schackspelet får ett mera direkt stöd. Ett handtag åt schacket bör kunna bidra till att lösa fritidsproblemet för många ungdomar som är s. a. s. sysslovilla. Trettiotusen kronor till att främja schacket är säkerligen från samhällets synpunkt väl använda pengar. Det behövs kanske bara att t. ex. en enda billånare "omskolas" till schackspelare för att staten ska få igen sina pengar.

Bortsett från den rent sociala betydelsen och nyttan av att schackintresset stimuleras är det på tiden att schackets stora bildningsvärde blir officiellt erkänt. Det är uppenbart att schackspelet kan ha en fostrande betydelse genom att ge träning i logiskt tänkande och sinne för fair play. Det finns stora skönhetsvärden i schacklitteraturen. Spelets uråldriga historia rymmer fängslande konstskapelser och personligheter. Den moderna schackteorin utria rymmer fängslande konstskapelser och personligheter. Den moderna schackteorin utvecklas mot ökad precision och idérikedom. Schacket är kort sagt ett omistligt inslag i kulturlivet.

Man vill gärna hoppas att de styrande i samhället ska dela denna uppfattning.

Richter, HOHE SCHULE DER SCHACH-TAKTIK

(tyska språket)

Det är en vacker bok i blått band med guldtryck och 220 sidor. Den innehåller 623 korta partier och 665 diagram. Kvantiteten svarar mot kvaliteten. Tolv år har det tagit författaren att sammanställa materialet. I sitt eget intresse bör varje schackvän försäkra sig om denna lika lärorika som underhållande bok.

Priset — kr. 12: 50 — är förvånansvärt lågt.

SPELÖPPNINGSTEORI

AV DR M. EUWE

— Ett standardverk över den moderna spelöppningsteorin. —

Serien består av tolv delar.

I NY, OMARBETAD UPPLAGA HAR UTKOMMIT:

1. **Slutna spel I.** Klassisk damgambit: Ortodox med variationer.
2. **Slutna spel II.** Klassisk Damgambit: Cambridge-Springs, Manhattan, Tarrasch.
3. **Slutna spel III.** Damgambit: Slaviskt, Albin, Antagen m. fl. Dambondespel: Colle m. fl.

Pris per del kr. 3: 25

8. **Halvöppna spel I.** Franskt, Caro-Kann.

Pris kr. 4: 25

9. **Halvöppna spel II.** Sicilianskt, Aljechins försvar och diverse.

Pris kr. 3: 25.

10. **Öppna spel I.** Spanskt-, Tre- och Fyrspringarspel.

Pris kr. 6: —

11. **Öppna spel II.** Tvåspringarspel, Italienskt, Skotskt, Ryskt, Philidor m. fl.
12. **Öppna spel III.** Kungsgambit, Wienerparti, Löparspel, Centrumgambit m. fl.

Pris per del kr. 3: 75

BESTÄLLNING sker enklast genom inbetalning å postg. 39 73

MIN FÖRSTA SCHACKBOK

Av KURT RICHTER

Författaren säger i sitt förord bl. a: "Avsikten med denna bok är att försöka ge en mångsidig belysning av schackspelets inneboende skönhetsvärden och på så sätt stimulera läsaren till att ännu mer fördjupa sig i detta ädla spel."

Egentligen är Richters nya bok tillägnad nybörjaren. Genom sitt säreget personliga och levande framställningssätt åstadkommer han likväl metamorfosen, att även herr Mästaren själv kommer att läsa boken med stor behållning och inte utan saknad skiljer sig ifrån den! Enstaka kapitel är värda hela slanten; där finns ett präktigt schacklexikon (A—Ö), en historisk återblick (från Philidor till Botvinnik), ordspråk, citat, anekdoter, grotesker och mycket annat.

Pris kronor 4: 50

Restexemplar av Tidskrift för Schack

utförsäljas till ett pris av 25 öre pr styck. Det gäller udda häften från icke kompletta årgångar 1935—52. Passa på detta tillfälle att till billigt pris komma över värdefulla häften.

Sändas fraktfritt.

Schacklitteratur och schackmateriel

CAPABLANCA: Lärobok i schack		Kr.	9:50
CEDER: Mattförförelseproblem		„	4:25
EUWE: Tornslutspel		„	3:25
„ Bedømmelse og Planlægning (dansk)		„	7:50
„ Positions- og Kombinationsspil (dansk)		„	5:—
„ Strategi och Taktik (svensk)	inb.	„	7:50
KMOCH: Rubinstein vinner: 100 partier	inb.	„	8:25
NIELSEN: Hvordan man vinder en Gevinststilling		„	6:—
„ Kan de kombinere		„	5:—
„ Kongeangrebet		„	7:—
„ Nimzowitsch, Danmarks Skaklærer		„	11:—
KURT RICHTER: Schackkavalkad del I	inb.	„	6:75
„ Schackkavalkad del II	inb.	„	6:75
„ Min första schackbok		„	4:50
WIGFORSS: Hur man spelar schack	inb.	„	13:50
SCHACKSPEL Lyx		„	13:75
„ Hel springare, filt och bly		„	11:75
„ Hel springare, filt		„	9:—
„ Klubbmodell (fernissad trälåda)		„	5:75
SCHACKBRÄDE		„	3:—
SCHACKMATTOR 45×45 (styvt papper)		„	0:75
FICKSCHACKSPEL med lås		„	8:—
SCHACKPROTOKOLL pr 500 st.		„	7:50
PROTOKOLLHÄFTE, fickformat, 26 protokoll		„	0:75
FÖRSEGLINGSKUVERT pr 100 st.		„	2:—
TURNERINGSTABELLER (rondlistor) 6—8—10 spelare, per st.		„	0:03
„ „ 12—14—16 spelare, per st.		„	0:06
KORRESPONDENSKORT pr 100 st.		„	1:70

TIDSKRIFT FÖR SCHACKS FÖRLAG

Drottninggatan 29 C - Stockholm

Postgiro 3973

NYA A.-B. ÖREBRO DAGBLADS TRYCKERI - 1957

Pris 2 kr.